

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETO
MUITINĖS VEIKLOS KATEDRA

DARIUS BINKYS
MAGISTRO NEAKIVAIZDINIŲ STUDIJŲ TEISĖS IR MUITINĖS BEI
MOKESČIŲ INSTITUCIJŲ VEIKLOS PROGRAMA

MUITINIO SANDĖLIAVIMO PROCEDŪROS TAIKYMO IR TEISINIO
REGLAMENTAVIMO ANALIZĖ

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas
Doc. dr. Juozas Radžiukynas

Konsultantas – lektorė
Danguolė Povilauskienė

Vilnius, 2006

TURINYS

ĮVADAS	3
1.PREKIŲ MUITINIO SANDĖLIAVIMO EKONOMINIAI - TEISINIAI ASPEKTAI LIETUVOJE.....	6
1.1. Muitinės sandėliai – tarptautinės prekybos grandies elementas.....	6
1.2. Muitinės sandėlių tipai ir charakteristika. Jų steigimas.....	11
2. MUITINIO SANDĖLIAVIMO PROCEDŪROS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS.....	22
2.1. Muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo apžvalga	22
2.2. Muitinės sandėlių ir muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo Lietuvoje analizė.....	29
3. MUITINIO SANDĖLIAVIMO PROCEDŪROS TAIKYMO LIETUVOJE ANALIZĖ.....	35
3.1. Į muitinės sandėlius importuojamų prekių ir muitinio sandėliavimo procedūros taikymo analizė.....	35
3.2. Iš muitinės sandėlių reeksportuojamų prekių ir muitinio sandėliavimo procedūros taikymo analizė.....	41
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	48
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	51
SANTRAUKA	54
SUMMARY	56

ĮVADAS

Šiuo metu, kuomet akivaizdūs verslo globalizacijos reiškiniai, plečiantis tarptautinei prekybai didėja gabenamų prekių srautai ir vis daugiau ūkio subjektų dalyvauja tarptautinėje prekyboje. Vykstant tarptautinei prekybai, prekės yra gabenamos per svetimų šalių teritorijas, dažnai iš skirtingų žemynų, todėl tenka naudoti keletą transporto rūšių, jas perkrauti ar kurį laiką sandėliuoti. Tarptautinei prekybos praktikai būdinga tai, kad, importuojant prekes, labai dažnai nėra žinoma, kaip galiausiai jomis bus disponuojama. Dėl pasaulinėje rinkoje vykstančių kainų pokyčių kartais tampa tam tikrą laiką ekonomiškai nenaudinga pagamintas (išsigytas) prekes eksportuoti ar importuoti. Taip pat tarptautinėje prekyboje dalyvaujantys ūkio subjektai susiduria ir su atskirų valstybių taikomais prekybos barjeriais, apribojimais importuojamoms, eksportuojamoms ar tranzitu gabenamoms prekėms.

Muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencija (Kijoto konvencija) nustatė pagrindines nuostatas visoms muitinės procedūroms, iš jų ir muitinio sandėliavimo procedūrai. Siekdamas skatinti tarptautinę prekybą ir sudaryti jos dalyviams palankias sąlygas, valstybės savo nacionaliniuose teisės aktuose numatė galimybę taikyti muitinio sandėliavimo procedūrą.

Muitinio sandėliavimo procedūra - tai muitinės procedūra, kurią taikant importuotos prekės, prižiūrimos muitinės, yra saugomos nustatytoje vietoje (muitinės sandėlyje), nemokant importo muitų ir mokesčių.¹

Iki Lietuvai įstojant į Europos Sąjungą, muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką reglamentavo Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas bei jį įgyvendinantys teisės aktai. Lietuvai tapus Europos Bendrijos nare, pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys muitinio sandėliavimo procedūrą, yra 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas. Po įstojimo į Europos Sąjungą pasikeitė ne tik teisės aktai, reglamentuojantys muitinio sandėliavimo procedūrą, bet ir verslo sąlygos. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, ji tapo šalimi, jungiančia Europos Sąjungos senbuves su Nepriklausomų Valstybių Sandraugos bei Viduržemio ir Juodosios jūros šalimis. Visa tai lemia tarptautinę jos transporto infrastruktūros reikšmę, gabenant tranzitinius krovinius, atliekant prekybos

¹ Tarptautinė muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencija // Valstybės žinios. 2002, Nr. 126 – 5736.

tarpininko vaidmenį tarp Rytų ir Vakarų, todėl labai svarbu pasinaudoti muitinio sandėliavimo procedūros teikiamomis galimybėmis ir tinkamai išnaudoti muitinės sandėlius.

Darbo aktualumas ir mokslinis darbo naujumas. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare pradėta vykdyti Europos Bendrijos muitų politika. Pasikeitė ir teisės aktai, reglamentuojantys muitinės sandėlių veiklą bei muitinio sandėliavimo procedūrą. Na, o keičiantis teisiniam reglamentavimui, atsiranda teisės aktų taikymo bei įgyvendinimo problemų, kas įtakoja ūkio subjektų veiklą. Tačiau Lietuvoje, kiek yra žinoma autoriui, nebuvo nagrinėtas muitinio sandėliavimo procedūros teisinis reglamentavimas, nenagrinėtas šios muitinės procedūros taikymas ir jos pokyčiai Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare. Neteko rasti ir mokslinių straipsnių minėta ar panašia tema. Tai rodo, jog muitinio sandėliavimo procedūros teisinis reglamentavimas ir jos taikymas Lietuvoje yra menkai ištirtas, todėl tyrimai šia kryptimi yra labai reikalingi.

Darbo tikslas – išnagrinėti muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo ypatumus ir išanalizuoti jos taikymo pokyčius Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare

Uždaviniai:

1. Apibūdinti muitinės sandėlių reikšmę, jų paskirtį tarptautinėje prekyboje;
2. Išnagrinėti Europos Bendrijos ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius muitinio sandėliavimo procedūrą;
3. Išanalizuoti muitinio sandėliavimo procedūros taikymą Lietuvoje 2003-2005 metais;
4. Įvertinti muitinio sandėliavimo procedūros taikymo pokyčius Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą ;
5. Nustatyti muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo ir jos taikymo problemines sritis;
6. Pateikti pasiūlymus, dėl muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo patobulinimo.

Darbe iškėliau ir bandysiu patvirtinti šią **hipotezę:**

Lietuvos įstojimas į Europos Sąjungą neigiamai neįtakojo muitinio sandėliavimo procedūros taikymo Lietuvoje.

Tyrimo **objektas** – teisės aktai, reglamentuojantys muitinio sandėliavimo procedūrą ir muitinio sandėliavimo procedūros taikymas Lietuvoje.

Tyrimo **metodai** – loginis, sisteminis, aprašomasis, lyginamasis, teisės aktų ir pirminių bei statistinių duomenų analizė. Analizuojant muitinio sandėliavimo procedūros taikymą Lietuvoje, buvo naudojami Muitinės informacinių sistemų centro ir Lietuvos Respublikos

statistikos departamento duomenys. Visi naudoti šaltiniai nurodomi išnašose ir literatūros sąraše.

Nuosekliai išdėstant temą, magistro darbas padalintas į tris dalis. Pirmoje magistrinio darbo dalyje atskleidžiama muitinės sandėlių vieta tarptautinėje prekybos grandinėje, aprašomi muitinės sandėlių tipai ir jų steigimas. Antroje darbo dalyje apžvelgiamas muitinio sandėliavimo procedūros teisinis reglamentavimas ir pateikiama muitinės sandėlių ir muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo analizė. Trečioje darbo dalyje analizuojamas muitinio sandėliavimo procedūros taikymas Lietuvoje, padedamų į muitinės sandėlius ir išvežamų iš jų prekių srautai. Darbo pabaigoje pateiktos išvados ir teikti pasiūlymai

1. PREKIŲ MUITINIO SANDĖLIAVIMO EKONOMINIAI – TEISINIAI ASPEKTAI LIETUVOJE

1.1. Muitinės sandėliai – tarptautinės prekybos grandies elementas

Nuo seniausių laikų žmonijai yra žinomi prekių mainai - pirmą kartą visuomenėse jie dažniausiai vyko vienos bendruomenės narių tarpe; žmogaus praktinei ir kultūrinei veiklai tobulėjant, atsirandant naujoms veikloms formoms, plėtėsi ir santykiai tarp bendruomenių, valstybių. Taip palaipsniui susidarė sąlygos prekių mainams tarp valstybių atsirasti, t.y. tarptautinės prekybos pagrindams formuotis. Tarptautinė prekyba – tai pardavimo ir pirkimo procesas, vykdomas įvairiose šalyse tarp pardavėjų, pirkėjų ir tarpininkų.² Vykstant tarptautinei prekybai, šalys specializuojasi tam tikrų prekių gamyboje, išsiplėtus prekių rinkai didėja jų gamyba, o padidėjus gamybos apimčiai, mažėja prekių gamybos išlaidos. Paul Wonnacott ir Ronald Wonnacott išskiria keturis svarbiausius tarptautinės prekybos naudos šaltinius:

- ✓ padidėjusią konkurenciją;
- ✓ pagamintų prekių gausumą bei įvairovę;
- ✓ masto ekonomiją;
- ✓ lyginamąjį pranašumą.

Taigi tarptautinė prekyba sąlygoja bendrą efektyvumo didėjimą ir nors ne visos socialinės grupės šalyje iš jos turi naudos, tačiau galutinis poveikis visos šalies ekonomikai yra teigiamas.³

Tarptautinė prekyba stimuliuoja tarptautinio verslo atsiradimą, kuris yra apibūdinamas kaip komercinė veikla, plėtojama už nacionalinės šalies ribų. Tarptautinio verslo raida yra skirstoma į penkis pagrindinius etapus:

1. Komercinis laikotarpis (1500-1580 metai);
2. Ekspansijos laikotarpis (1850-1914 metai);
3. Koncesijų laikotarpis (1914-1945 metai);
4. Nacionalinių valstybių laikotarpis (1945-1970);
5. Globalizacijos laikotarpis (1970 metai – iki šių dienų).⁴

Globalizacijos laikotarpis paskatino pasaulio šalyse ekonomines, socialines ir politines permainas. Šios permainos neaplenkė ir Lietuvos. Įsitraukdama į globalų verslą tik

² D. Bernatonytė. Tarptautinės prekybos pagrindai. – Kaunas: Technologija, 2004 P. 5.

³ P. Wonnacott, R. Wonnacott. Mikroekonomika. – Vilnius: Littera Universitati Vytauti Magni (vertimas į lietuvių kalbą), 1993 P. 371.

⁴ R. Minalga. Tarptautinė logistika. – Vilnius: Homo Liber, 2004. P. 7.

paskutiniame XX a. dešimtmetyje ir būdama nedidelė valstybė bei turėdama ribotus gamtinius resursus bei rinką, Lietuva turi būti labai suinteresuota būti kuo labiau atvira pasauliui. Dėl savo geografinės padėties Lietuva yra sankirtoje tarp Vakarų Europos ir Rusijos Federacijos bei kitų NVS šalių. Per Lietuvą driekiasi trumpiausi keliai, jungiantys Šiaurės jūros bei Baltijos jūros pietvakarinės pakrantės baseinų valstybes su NVS ir pietų bei centrinę Europą su Suomija, Šiaurės – Vakarų Rusijos sritimis. Be to per Lietuvos teritoriją driekiasi trumpiausi sausumos keliai tarp Rusijos Federacijos ir jos Kaliningrado srities.⁵ 1994 metais Kretoje patvirtinti devyni transeuropiniai transporto koridoriai, iš kurių du kerta ir Lietuvos teritoriją:

kelių:

- ✓ šiaurės - pietų krypties I koridorius, arba Via Baltica (Helsinkis – Talinas – Ryga – Kaunas – Varšuva);
- ✓ vakarų – rytų krypties IX B koridorius (Kijevas – Minskas – Vilnius – Kaunas – Klaipėda);

geležinkelių:

- ✓ I koridorius (Helsinkis – Talinas – Ryga – Kaunas – Varšuva);
- ✓ IX B koridorius (Kijevas – Minskas – Vilnius – Klaipėda) ir IX D koridorius (Kaišiadorys - Kaunas - Kaliningradas).⁶

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, ji tapo šalimi, jungiančia ES senbuves su NVS bei Viduržemio ir Juodosios jūros šalimis. Visa tai lemia tarptautinę jos transporto infrastruktūros reikšmę, gabenant tranzitinius krovinius, atliekant prekybos tarpininko vaidmenį tarp Rytų ir Vakarų. Kaip nurodo Ramūnas Palšaitis, tranzitas – tai keleivių ir krovinių gabenimas valstybės teritorija į trečią šalį iš vieno punkto į kitą per tarpinius punktus be papildomų operacijų, pavyzdžiui, perkrovimo juose. Dabartiniu metu procesai, susiję su krovinių iškrovimu ir perkrovimu importo – eksporto terminaluose, paskirstymo centruose, paliekant juos šalies ir jos gyventojų poreikiams, arba šalyje pagamintas prekes išvežant iš jos teritorijos į trečią šalį, yra laikomi nauja tranzito rūšimi. Kitaip tariant, tranzitas yra neatsiejama tarptautinės prekybos dalis.⁷ Taigi plečiantis tarptautinei prekybai didėja prekių srautai, kuriuos nulemia tarptautinis aprūpinimas ir pagamintos produkcijos paskirstymas tarptautinėje rinkoje, norint ją parduoti. Spręsdamos šiuos klausimus tarptautiniu mastu, verslo įmonės susiduria su tam tikromis tarptautinio prekių gabenimo per atskirų valstybių teritorijas, jų sandėliavimo bei

⁵ A. Baublys. Transporto politika. – Vilnius: Technika, 1996. P. 256.

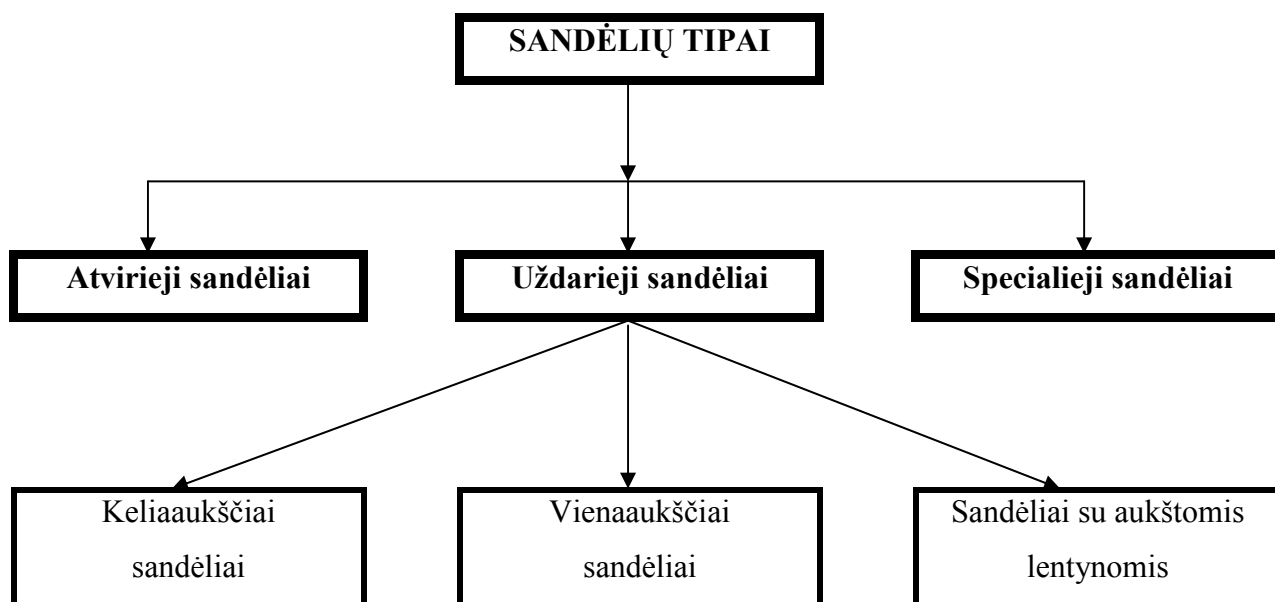
⁶ J. Markauskaitė. Lietuvos transporto infrastruktūros integravimas į Europos Sąjungos transeuropinius tinklus // Transportas. – Vilnius: Technika, 2005. P. 396.

⁷ R. Palšaitis. Tranzitinių krovinių vežimo per Lietuvą problemos ir sprendimo kryptys// Konferencijos „Transbaltica 2006“ mokslinių pranešimų rinkinys. – Vilnius: Technika, 2006. P. 26.

paskirstymo problemomis.⁸

Tarptautinės logistikos operacijos neįmanomos be atitinkamo sandėlių ūkio, nes jis užtikrina prekių sukauptą siuntėjo įmonėje ir siunčiamų prekių į užsienį partijų suformavimą bei garantuoja produkcijos pateikimą numatytais kiekiais ir pagrindais. Taip pat sandėliai padeda išsaugoti siunčiamų prekių kiekį ir kokybę, nes sudaro sąlygas prekes papildomai aptarnauti (išfasuoti, surūšiuoti, pakuoti, ženklinti). Sandėliai gali būti išdėstomi prie vandens kelių (jūrų uostuose, prie upių, kanalų, ežerų) ar sausumoje. Sausumoje sandėliai dažniausiai statomi pramonės centruose, prie automobilių kelių ir geležinkelio šakų bei oro uostuose. Atsižvelgiant į įvairius faktorius sandėliai yra skirstomi į tipus. Taigi jie gali būti atvirieji, uždarieji arba specialieji. (schema Nr.1).⁹

Paveikslas Nr.1 Sandėlių klasifikavimas

Atvirieji sandėliai – tai atviri plotai, tinkami sandėliuoti tiems kroviniams, kurie dėl oro įtakos nepraranda kokybės. Tai gali būti žvyro, metalo laužo ir kitos saugyklos.

Uždarieji sandėliai – tai saugyklos patalpose, kuriose saugoma dauguma vienetinių gaminių. Priklausomai nuo jų konstrukcijos uždarieji sandėliai yra skirstomi į keliaaukščius (kroviniai laikomi per kelis aukštus), vienaaukščius (didelio ploto, iki 8 metrų aukščio sandėliai) ir sandėlius su aukštomis lentynomis (daugiau kaip 12 m. aukščio vienaaukščiai pastatai su aukštomis lentynomis).

Specialieji sandėliai – tai įrenginiai, skirti sandėliuoti ypatingų savybių prekėms: degioms, pavojingoms, sprogstančioms ir pan. Jiems taip pat priskiriami ir maisto prekių

⁸ R.Minalga. Tarptautinė logistika. – Vilnius: Homo Liber, 2004. P. 5.

⁹ J.A.Urbonas. Tarptautinė logistika. – Kaunas: Technologija, 2004. P 218.

(mėsos, grūdų ir kt.) sandėliai, kuriuose būtini šaldymo įrenginiai, sandėliai laikyti javams, cementui, mineralinėms trąšoms ir pan.¹⁰

Pastaruoju metu dauguma ūkio subjektų, dalyvaujančių tarptautinėje prekyboje, naudojami logistikos kompanijų teikiamomis paslaugomis, kurių funkcija yra organizuoti krovinių srautų nepertraukiamą judėjimą per pagrindinius transporto mazgus bei visą logistinę transporto paskirstymo sistemą, laikantis sąlygų (prekybos, transportavimo), apribojimų, muitų režimo ir kt.¹¹ Tarptautiniame versle vykstantys pokyčiai nulėmė, kad didėja multimodalinių pervežimų paklausa. Tokiems kroviniams aptarnauti kuriasi logistikos centrai. Logistikos centras yra apibrėžiamas, kaip plotas, kuriame visos veiklos bei įvairios operacijos yra tiesiogiai susijusios su transportu, logistika bei prekių ir krovinių paskirstymu ir skirtas vietinių, taip pat ir tranzitinių krovinių vežimų plėtojimui.¹² Naujos kartos logistikos centrų, Europoje dar vadinamų „krovinių kaimeliais“ (angl. - freight willage), principas – valstybės ir verslo struktūrų bendradarbiavimas. Tokie logistikos centrai paprastai apima visas transporto rūšis – kelių, geležinkelių, oro ir jūrų transportą. Juose būna sukurta infrastruktūra įvairių rūšių kroviniams aptarnauti, funkcionuoja importo-eksporto terminalai, muitinės sandėliai. Šiuolaikiniuose logistikos centruose veikia ne tik privačios transporto ir logistikos kompanijos, bet ir bankų įstaigos, draudimo bendrovės ir kitas paslaugas teikiančios firmos. Šiuolaikiniai logistikos centrai neišivaizduojami ir be valstybinių institucijų: muitinės, veterinarijos bei augalų apsaugos tarnybų. Dažniausiai tokie „krovinių kaimeliai“ moderniomis informacinių technologijų sistemomis sujungiami į tarptautinius tinklus ir tai daro juos konkurencingesnius tarptautinėje transporto paslaugų rinkoje. Toks privataus verslo ir valstybės institucijų bendras darbas padeda išvengti keblumų kroviniams kertant valstybines sienas, efektyviai panaudojami skirtingų transporto rūšių pajėgumai, kas užtikrina transportavimo terminų išlaikymą ir leidžia sumažinti transportavimo išlaidas. Tenka pastebėti, kad šiuo metu Lietuvoje kuriami privatūs logistikos centrai yra per maži. Tokie centrai aptarnauja tik tam tikrą krovinių dalį. Tokiu būdu neįmanoma užtikrinti didelių srautų, ten nevykdomas pagrindinis logistikos centro uždavinys – multimodalumo sąveika.¹³ Ilgalaikėje (iki 2025 m.) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategijoje yra numatyti steigti keturi viešieji logistikos centrai Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Panevėžyje, kurie galėtų integruotis į Baltijos jūros regiono naujosios kartos logistikos centrų

¹⁰ J.A.Urbonas. Tarptautinė logistika. – Kaunas: Technologija, 2004. P 219.

¹¹ M.Litvinenko. Faktoriai, turintys tokos krovinių srautų judėjimui: verslo globalizacija, užsienio prekybos politika, verslo sąlygų pasikeitimas, mokesčiai // Transportas. - Vilnius: Technika, 2004. P. 280.

¹² J.Barysienė. Tarptautinio logistikos centrų tinklo formavimo Lietuvos galimybių tyrimas // Transportas. – Vilnius: Technika, 2006. P. 342

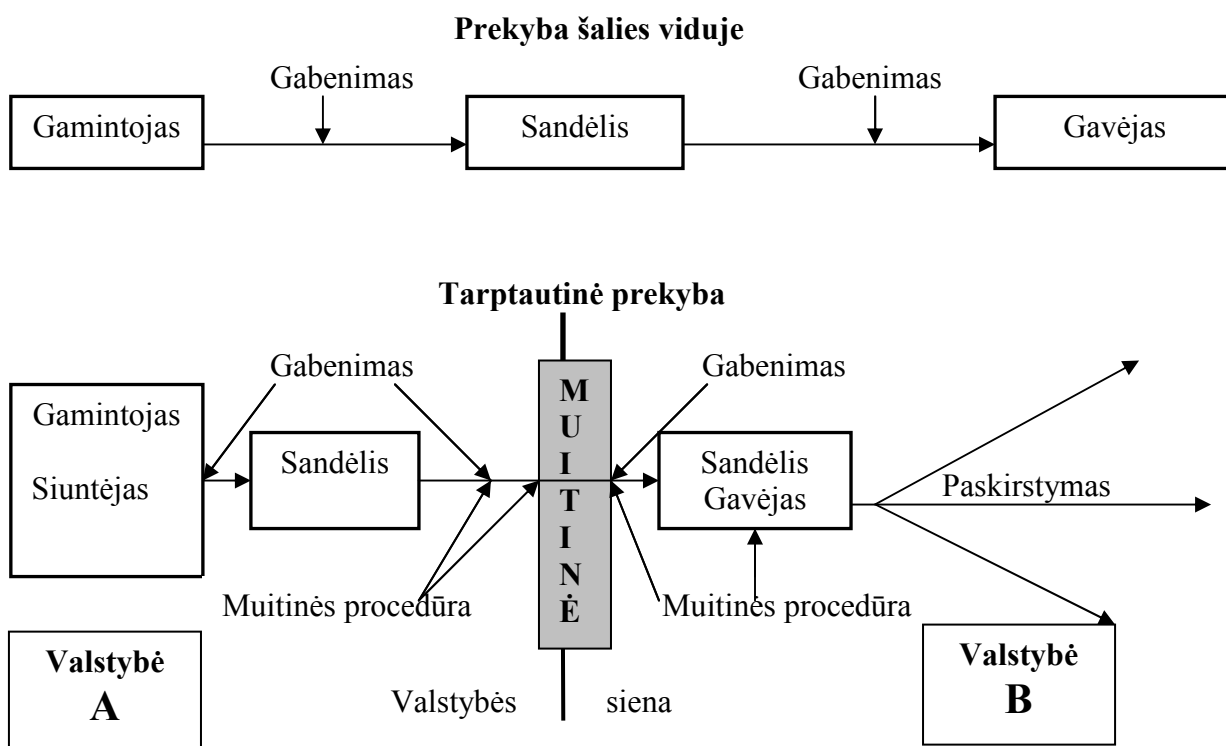
¹³ M.Manomaitytė. Logistikos centrai – privatūs, valstybiniai ar PPP? //

http://www.jura.lt/contents/article_lit.php?id_year_issue=200501&id_num=6; prisijungimo laikas: 2006-08-08.

(„krovinių kaimelių“) tinklą. Strategijoje nurodoma, kad modernūs logistikos centrai ir intermodalinės technologijos leidžia sumažinti krovinių gabenimo išlaidas iki 20–30 procentų.¹⁴

Taigi vykdyti tarptautinę prekybą nėra taip paprasta, kaip prekiauti tik savo šalyje (pav. Nr.2 „Vidaus ir tarptautinės prekybos proceso principinė schema“).

Paveikslas Nr.2 Vidaus ir tarptautinės prekybos proceso principinė schema

Prekiaujant savo šalyje, prekės juda laisvai, ūkio subjektui gerai žinoma situacija rinkoje, valstybės vykdoma mokesčių politika ir pan. Vykstant tarptautinei prekybai, prekės yra gabenamos per svetimų šalių teritorijas, dažnai iš skirtingų žemynų ir paskirstomos po atokiausius pasaulio kampelius. Gabenat prekes, tenka naudoti keletą transporto rūšių, jas perkrauti, sandėliuoti. Be to ūkio subjektams, vykdančiams tarptautinę prekybą yra sudėtinga žinoti šalių, su kuriomis prekiaujama, ar per kurias tranzitu gabenamos prekės, vykdomą mokesčių politiką, galiojančią tranzito tvarką bei taikomus prekybos draudimus ar apribojimus, tų šalių verslo tradicijas ir papročius. Vykstant tarptautinę prekybą, žymiai padidėja rizika, susijusi su prekių pristatymu, valiutų kursų svyravimu, verslo partnerių patikimumu. Ūkio subjektai susiduria su sunkumais, renkant informaciją apie užsienio šalių rinkas, jų

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr.692 „Dėl ilgalaikės (iki 2025 m.) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr.79-2860.

tendencijas.¹⁵ Taip pat dauguma šalių, norėdamos apsaugoti vidaus ūkio šakas nuo užsienio konkurentų, daugiau ar mažiau riboja importą muito tarifais, kvotomis arba taiko kitus netarifinius prekybos barjerus (nustatomi sanitariniai, fitosanitariniai reikalavimai, prekių kokybės standartai). Taip pat dalies šalių vyriausybės remia savo eksportuotojus, tokiu būdu sudarydamos nevienodas konkurencines sąlygas tarptautinėje rinkoje. Dėl pasaulinėje rinkoje vykstančių kainų pokyčių kartais tampa tam tikrą laiką ekonomiškai nenaudinga pagamintas (išgytas) prekes eksportuoti ar importuoti. Tarptautinės prekybos praktikai būdinga tai, kad importuojant prekes labai dažnai nėra žinoma, kaip galiausiai bus disponuojama importuotomis prekėmis. Tai reiškia, kad importuotojai yra priversti ilgesnį arba trumpesnį laiką saugoti prekes. Jeigu prekes numatoma reeksportuoti, importuotojas yra suinteresuotas joms įforminti tokią muitinės procedūrą, kurią taikydamas jis galėtų išvengti importo maitų ir mokesčių mokėjimo. Jeigu prekes numatoma negražinamai importuoti, importuotojas vėlgi yra suinteresuotas turėti galimybę importo maitų ir mokesčių mokėjimą atidėti tol, kol prekės faktiškai išleidžiamos vidaus vartojimui. Todėl daugelis valstybių, siekdamos skatinti tarptautinę prekybą ir sudaryti jos dalyviams palankias sąlygas, savo nacionaliniuose teisės aktuose numatė galimybę prekes laikyti muitinės sandėliuose taikant muitinio sandėliavimo procedūrą.

1.2 Muitinės sandėlių tipai ir charakteristika. Jų steigimas

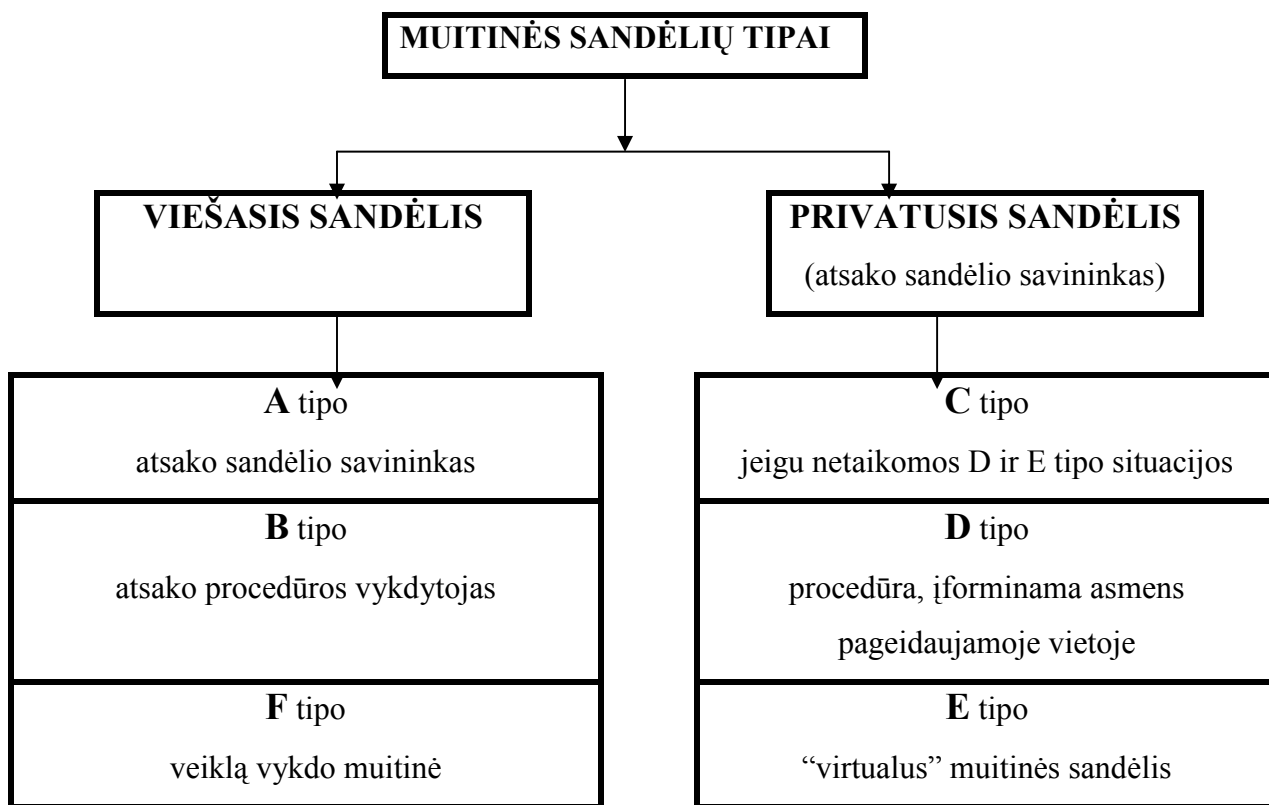
Muitinės sandėliai teikia naudos ir importuotojams, ir eksportuotojams. Asmuo, eksportuojantis prekes per muitinės sandėlį, turi galimybę iš anksto atlikti visas muitinės procedūras, susijusias su prekių išvežimu iš šalies, ir po to savarankiškai, atsižvelgdamas į tarptautinės rinkos poreikius ar transportavimo galimybes, spręsti prekių išvežimo klausimą iš muitinės sandėlių. Importuojant prekes, muitinės sandėliai suteikia galimybę nemokėti visų priklausančių importo maitų ir mokesčių, padedant jas į muitinės sandėlį ir leidžia importuotojui išvengti nenaudingos situacijos, kuomet iki sandorio užbaigimo (be kokių nors garantijų apie greitą prekių pardavimą) „užšaldomos“ ženklios pinigų sumos, sumokant importo maitus ir mokesčius. Tokiu būdu muitinės sandėliai suteikia galimybę asmenims įsigyti didelius kiekius prekių rinkoje tuo metu, kada labiausiai tai naudinga, ir prekes (laikant muitinės sandėlyje) parduoti, tuomet, kuomet tai yra naudinga. Be to, įvykus sandoriui, kuomet prekės yra muitinės sandėlyje, galima garantuoti greitą prekių pristatymą. Tačiau ūkio subjektai turi nepamiršti, kad

¹⁵ V. Vengrauskas, N. Perminienė. Tarptautinis verslas. – Kaunas: Technologija, 2002. P. 47.

muitinės sandėlių steigimą ir jų veiklą kiekviena šalis reglamentuoja savo nacionaliniuose teisės aktais, o tai sąlygoja skirtingą muitinės sandėlių veiklos specifiką atskirose valstybėse.

1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (toliau – Bendrijos muitinės kodeksas) 98 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad *muitinės sandėlis – tai bet kuri muitinės patvirtinta ir prižiūrima vieta, kurioje nustatytomis sąlygomis gali būti laikomos prekės.*¹⁶ Tačiau tai nereiškia, kad visų muitinės sandėlių statusas yra vienodas. Teisės aktuose, reglamentuojančiuose muitinės sandėlių veiklą, yra numatyta, kas tam tikrais atvejais gali būti sandėlio savininku ir kas gali laikyti prekes muitinės sandėlyje. Taip pat nustatyta skirtinga atsakomybė dėl sandėlyje laikomų prekių priežiūros, muitinio sandėliavimo procedūros įvykdymo, ir pan. Muitinės sandėliai yra skirstomi į sekančius tipus (schema Nr.3 „Muitinės sandėlių klasifikavimas“):

Paveikslas Nr.3 Muitinės sandėlių klasifikavimas

Atsižvelgiant į tai, kas gali laikyti prekes muitinės sandėlyje yra išskiriami dviejų tipų muitinės sandėliai:

- ✓ *viešasis sandėlis* – tai muitinės sandėlis, kurį gali naudoti prekių sandėliavimui bet kuris asmuo;

¹⁶ Tarybos reglamentas (EEB) Nr.2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą // Official journal. 1992, L - 302.

- ✓ *privatusis sandėlis* – tai muitinės sandėlis, kuriame sandėliuoti prekes gali tik sandėlio savininkas.

Šie sandėlių tipai yra numatyti Bendrijos muitinės kodekso 99 straipsnyje. Pažymėtina, kad Kioto konvencijos su pakeitimais III priedėlio D priede, kuri reglamentuoja muitinės procedūrų supaprastinimą ir suderinimą, taip pat numatyti viešieji ir privatieji muitinės sandėliai, o jų teisinis reglamentavimas yra analogiškas Bendrijos muitinės kodeksui.¹⁷

Viešieji muitinės sandėliai dar yra vadinami atviraisiais, nes jais gali naudotis bet kuris importuotojas. Tokių sandėlių savininkais gali būti Europos Bendrijoje įsteigti asmenys ar pati muitinė.

Privatusis muitinės sandėlis dar yra vadinamas uždaruoju. Jame prekes gali sandėliuoti tik jo savininkas, nors jis ir nėra prekių savininkas. Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 99 straipsniu, sandėlio savininku laikomas asmuo, kuriam leista turėti muitinės sandėlį.¹⁸ Privačių sandėlių savininkais gali būti tik Bendrijoje įsteigti asmenys.

Labai svarbus aspektas, charakterizuojantis muitinės sandėlius ir kuriuo remiantis nustatomi sandėlių tipai, tai asmenys ir jiems tenkanti atsakomybė už prievolių įvykdymą muitinei. Bendrijos muitinės kodekso 101 straipsnyje nustatyta, kad sandėlio savininkas atsako už :

- ✓ tai, kad būtų užtikrinta, jog muitinės sandėlyje saugomos prekės nebūtų paimtos iš muitinės priežiūros;
- ✓ išpareigojimų, susijusių su prekių, kurioms taikoma muitinio sandėliavimo procedūra, saugojimu, vykdymą; ir
- ✓ leidime nurodytų ypatingų sąlygų laikymąsi.

Bendrijos muitinės kodekse taip pat nustatyta, kad atsakomybė tenka ne tik sandėlio savininkui, bet ir saugotojui. Saugotojas – tai asmuo, prisiėmęs išpareigojimus pagal deklaraciją, kuria prekėms įforminta muitinio sandėliavimo procedūra, arba asmuo, kuriam buvo perduotos šio asmens teisės ir pareigos.¹⁹ Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 102 straipsnio nuostatomis, saugotojas atsako:

visais atvejais:

- ✓ už prievolių, susijusių su muitinio sandėliavimo procedūros įforminimu prekėms, vykdymą;

jeigu leidime turėti viešąjį sandėlį numatyta saugotojo atsakomybė:

¹⁷ Pasaulio muitinių organizacija. Kioto konvencijos su pakeitimais III priedėlio D priedas // http://www.wcoomd.org/ie/En/Topics_Issues/FacilitationCustomsProcedures/Kyoto_New/Content/body_spand.html; prisijungimo laikas 2006-09-12.

¹⁸ Tarybos reglamentas (EEB) Nr.2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą // Official journal. 1992, L - 302.

¹⁹ Tarybos reglamentas (EEB) Nr.2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą // Official journal. 1992, L - 302.

- ✓ už tai, kad būtų užtikrinta, jog muitinės sandėlyje saugomos prekės nebūtų paimtos iš muitinės priežiūros;
- ✓ už įsipareigojimų, susijusių su prekių, kurioms taikoma muitinio sandėliavimo procedūra, saugojimu, vykdymą.

Atsižvelgiant į paminėtas nuostatas, *viešieji sandėliai yra skirstomi į:*

A tipo sandėlius, kai muitinės sandėlio savininkui tenka atsakomybė, numatyta Bendrijos muitinės kodekso 101 straipsnyje. Visais atvejais jis yra ir muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas.

B tipo sandėlius, kai atsakomybė tenka saugotojui, kaip tai nustato Bendrijos muitinės kodekso 102 straipsnis. Muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas yra asmuo, pateikęs muitinės deklaraciją muitinio sandėliavimo procedūrai įforminti. Jis taip pat pateikia garantiją už muitinės sandėlyje saugomas prekes.

F tipo sandėlius, kai sandėlis priklauso muitinei. Jame veiklą vykdo pati muitinė.

1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatų (toliau - Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos) 525 straipsnio 2 punkte nustatyta, kad, jeigu muitinės sandėliai yra privatūs ir atsakomybė tenka sandėlio savininkui, kuris yra ir muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas, tačiau nebūtinai prekių savininkas, *privatūs muitinės sandėliai skirstomi į:*

D tipo, jeigu muitinio sandėliavimo procedūros įforminamos asmens pageidaujamoje vietoje ir kai tai gali būti leidžiama remiantis prekių pobūdžiu, muitine verte ir kiekiu, į kuriuos turi būti atsižvelgta prekių pateikimo procedūroms metu;

E tipo, jeigu procedūros taikomos, kai prekių nereikia saugoti vietoje, kuri patvirtinta muitinės sandėliu („virtualus sandėlis“).

C tipo, jeigu netaikoma nė viena iš pirmuose dviejuose punktuose (D ir E tipo muitinės sandėliuose) nurodytų specialių situacijų.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare keitėsi teisės aktai, reglamentuojantys muitinės sandėlių veiklą, todėl, siekiant užtikrinti muitinės sandėlių veiklos tęstinumą, buvo būtina numatyti pereinamojo laikotarpio nuostatas. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo 100 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad muitinės sandėliai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos muitinės kodeksu bei jo taikymą reglamentuojančiais teisės aktais, ir pradėję savo veiklą iki 2004 m. balandžio 30 d., nuo 2004 m. gegužės 1 d. gali toliau ją tęsti muitų teisės aktų nustatyta tvarka. Šiuo atveju nauji leidimai steigti muitinės sandėlių neišduodami. Taip pat buvo nustatyta, kad muitinė iki 2004 m. gruodžio

30 d. pakeičia išduotus leidimus steigti muitinės sandėlius, Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatose nurodytais leidimais, jeigu leidimo pakeitimo metu muitinės sandėlis tebevykdo savo veiklą.²⁰

Bendrijos muitinės kodekso 100 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad turėti muitinės sandėlį galima tik turint muitinės leidimą, išskyrus atvejus, kai pati muitinė turi muitinės sandėlį.²¹ Taigi, norint įsteigti muitinės sandėlį, yra būtinas leidimas, kuris išduodamas tik Bendrijoje įsteigtiems asmenims. Lietuvoje leidimus steigti muitinės sandėlius išduoda Muitinės departamentas arba kitos Muitinės departamento generalinio direktoriaus įgaliosios muitinės įstaigos.²² Šių leidimų išdavimo tvarką, vadovaudamasis atitinkamomis Bendrijos muitinės kodekso, Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų ir kitų Europos Bendrijos muitų teisės aktų nuostatomis, nustatė Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinis direktorius 2005 m. vasario 14 d. įsakymu Nr.1B – 121 „Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir jų galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo” (toliau – Taisyklės).

Taisyklių 4 punktu nustatyta, kad leidimai steigti A, B, C arba D muitinės sandėlį arba vykdyti veiklą E tipo muitinės sandėlyje išduodami Bendrijoje įsteigtiems asmenims (toliau - asmuo), panaikinami, jų galiojimui apribojami arba sustabdomi teritorinės muitinės viršininko įsakymu. F tipo muitinės sandėlį teritorinei muitinei, kurios veiklos zonoje steigiamas toks sandėlis, leidžiama steigti tik Muitinės departamento generalinio direktoriaus įsakymu.²³

Vadovaujantis Taisyklių 5 punktu asmuo, pageidaujantis steigti A, B, C arba D tipo muitinės sandėlį arba vykdyti veiklą E tipo muitinės sandėlyje, pateikia teritorinei muitinei, kurios veiklos zonai priklauso vieta, pasirinkta muitinės sandėlio veiklai, sekančius dokumentus:

- ✓ Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 67 priede nustatytos formos prašymo pagrindinį ir papildomąjį lapus;
- ✓ asmens įregistravimo pažymėjimo ir įstatų (jeigu juos privaloma turėti) patvirtintas kopijas;

²⁰ Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr.73-2517.

²¹ Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą // Official journal. 1992, L - 302.

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. 1332 “Dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikos taisyklių patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2004, Nr. 158 – 5774.

²³ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. vasario 14 d. įsakymas Nr.1B – 121 „ Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir jų galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2005, Nr. 24 – 796.

- ✓ pageidaujamo steigti muitinės sandėlio teritorijos schemą ant žemės sklypo inventorizacinio plano;
- ✓ dokumento, įrodančio muitinės sandėlio teritorijos (arba joje esančių pastatų, statinių, kitų patalpų, aikštelių, tanklaivio) nuosavybės teises, arba jos nuomos sutarties patvirtintą kopiją;
- ✓ valstybės institucijų leidimų laikyti sandėlyje pageidaujamas sandėliuoti prekes patvirtintas kopijas;
- ✓ prekių matavimo prietaisų, numatomų naudoti muitinės sandėlyje, tikslumo patikros pažymėjimų patvirtintas kopijas.

Pateikiamas prašymas privalo būti užpildytas vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 67 priede pateiktais paaiškinimais. Be kitų duomenų prašyme nurodomas sandėlio tipas, kaip bus vedama prekių apskaita, kokios prekės bus laikomos, ar bus taikomos ir kokios Bendrijos muitinės kodekso 72 priede išvardytos įprastinių tvarkymo operacijų formos (pvz.: prekių rekonstravimas po atvežimo, sugadintų ar užterštų dalių pašalinimas, konservavimas pasterizavimo būdu ir kt.), ar numatoma prekes laikinai išvežti, ar prekės bus perkeliamos iš vieno muitinės sandėlio į kitą (kaip tai numatyta Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 511 – 514 straipsniuose). Taip pat prašyme nurodoma, ar muitinės sandėlyje bus laikomos Bendrijos prekės ir ar muitinės sandėlio patalpose bus atliekamos laikinojo įvežimo perdirbti arba muitinės prižiūrimo perdirbimo operacijos.²⁴

Jeigu pageidaujama vykdyti veiklą E tipo muitinės sandėlyje, muitinės sandėlio teritorijos schemas pateikti nereikia. Jeigu sandėlyje pageidaujama laikyti neišpilstytus skysčius, pateikiama ir talpyklų bei vamzdynų schema su technologinio proceso aprašymu ir aprobuotų skaitiklių sąrašu.

Norint laikyti prekes, kurioms privalomas veterinarinis tikrinimas, pateikiama Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pažyma, kad sandėlis tinkamas šioms prekėms laikyti, o prekės, kurioms privalomas fitosanitarinis tikrinimas - Valstybinės augalų apsaugos tarnybos pažyma.²⁵

Teritorinė muitinė, nagrinėdama asmens pateiktą prašymą, pirmiausia kreipiasi į apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos miesto (rajono) skyrių, kuriame asmuo įregistruotas mokesčių mokėtoju, su prašymu pateikti pažymą apie mokesčių, rinkliavų ir kitų įmokų, kurias

²⁴ M.Lux. Guide to Community Customs Legislation. – Brussels: Bruylant, 2002. P. 353.

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. 1332 “Dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikos taisyklių patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2004, Nr. 158 – 5774.

administruoja Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos, mokėjimą bei apie tai, kad asmuo nėra padaręs Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pažeidimų, dėl kurių atsirado žala valstybės biudžetui bei į kitas valstybės institucijas ar vietos savivaldos vykdomąsias institucijas, jeigu reikia, su prašymais pateikti duomenis arba informaciją, reikalingą prašymui nagrinėti.²⁶ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimu Nr.1332 patvirtintų taisyklių 57 punktu, valstybės institucijos ir savivaldybių vykdomosios institucijos savo išvadas, pažymas, sutikimus ar kitus dokumentus turi raštu pateikti muitinės įstaigai ne vėliau kaip per mėnesį nuo muitinės įstaigos prašymų juos pateikti gavimo dienos.

Teritorinė muitinė iš valstybės institucijų gautus duomenis ir asmens pateiktą prašymą turi išnagrinėti per 10 darbo dienų. Nagrinėdama prašymą, muitinė turi įsitikinti, kad prašymą pateikęs asmuo yra įsteigtas Bendrijoje ir įvertinti, ar yra tikslingas (ekonomiškai pagrįstas) muitinio sandėlio steigimas. Taip pat muitinė turi numatyti muitinės priežiūros priemonių taikymo galimybes. Jeigu asmuo numato taikyti įprastines tvarkymo operacijas arba vykdyti laikinojo įvežimo perdirbti ar muitinės prižiūravimo perdirbimo procedūras, muitinė turi įvertinti ar jos nebus vyraujančios prekių saugojimo atžvilgiu. Jeigu asmuo prašo leidimo steigti A, B, C ar D tipo sandėlį, atliekamas asmens pasirinktos vietos (teritorijos) tinkamumo sandėlio veiklai įvertinimas, vadovaujantis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr.1B-332 „Dėl prekių saugojimo vietos (teritorijos) tinkamumo A, B, C arba D tipo muitinės sandėlio veiklai ir jos priežiūrai reikalavimų patvirtinimo“. Šiuo įsakymu nustatyti A, B, C ir D tipo muitinės sandėlio teritorijai keliami reikalavimai bei teritorinės muitinės veiksmai, susiję su minėtų vietų tinkamumo bei priežiūros nustatymu. A, B, C ir D tipo muitinės sandėlio teritorija turi būti tinkama prekėms laikyti, saugoti, tvarkyti, perkrauti ir prižiūrėti, taip pat muitinės priežiūros priemonėms taikyti. Muitinės sandėlio teritorijoje turi būti:

- ✓ techninė įranga, kurios reikia muitinės sandėlyje laikomoms prekėms perkrauti, tvarkyti, prižiūrėti;
- ✓ muitinės sandėlio teritorijos apsaugos priemonės, užtikrinančios patikimą muitinės sandėlių teritorijos ir juose laikomų prekių apsaugą;
- ✓ viena arba kelios nustatytas sąlygas atitinkančios prekių muitinio tikrinimo vietos.

Jeigu numatoma laikyti pavojingas prekes, prekes, galinčias paveikti kitas prekes, arba prekes, kurioms saugoti reikia specialių įrenginių, muitinės sandėlio teritorija turi būti specialiai

²⁶ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. vasario 14 d. įsakymas Nr.1B – 121 „Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir jų galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 24 – 796.

pritaikyta tokioms prekėms laikyti. Muitinės sandėlių, kuriuose laikomoms prekėms privalomas kitų valstybės institucijų tikrinimas, teritorijose turi būti įrengtos prekių tikrinimo vietos, atitinkančios šių institucijų nustatytus reikalavimus. Jeigu muitinės sandėlio teritorijoje laikomos laikinai saugomos prekės ir (arba) laivų ir orlaivių, vežančių keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais, atsargos, muitinės sandėlio teritorijos dalys, kuriose laikomos laikinai saugomos prekės, prekės, kurioms taikoma muitinio sandėliavimo procedūra, ir prekės, skirtos tiekti kaip atsargos į laivus ir (arba) orlaivius, turi būti aiškiai atribotos skiriamaisiais ženklais, pertvaromis, ryškiai nubrėžtomis linijomis ant grindų (aikštelės dangos) arba panašiomis ribomis.²⁷ Asmens pasirinktos vietos (teritorijos) tinkamumą A, B, C ir D tipo muitinės sandėlio veiklai nustato teritorinės muitinės komisija. Komisija apžiūri vietą, numatytą muitinės sandėlio veiklai, arba pageidaujamo steigti muitinės sandėlio teritoriją ir, atsižvelgdama į aukščiau minėtus reikalavimus, surašo išvadą dėl pasirinktos vietos tinkamumo muitinės sandėlio veiklai ir galimybių taikyti muitinės priežiūros priemones. Jeigu komisija nustato, kad pasirinkta vieta (vietos) neatitinka visų nustatytų reikalavimų ir dėl to netinkama muitinės sandėlio veiklai, muitinės sandėlio teritorijos schema netvirtinama ir išvadoje nurodoma, kokių reikalavimų pasirinkta vieta (vietos) neatitinka.

Be visų aukščiau aptartų reikalavimų, steigiant muitinės sandėlį, yra dar vienas reikalavimas, nustatytas Bendrijos muitinės kodekso 105 straipsnyje – tai prekių apskaita muitinės sandėlyje. A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose asmuo, paskirtas tvarkyti prekių apskaitą, yra muitinės sandėlio savininkas. B tipo sandėliuose prižiūrinti įstaiga prekių apskaitai naudoja deklaracijas ar kitą dokumentą, kuriuo prekėms įforminta procedūra. F tipo muitinės sandėliuose muitinė vietoje prekių apskaitos veda muitinės apskaitą.²⁸ Kiekviena Bendrijos narė turi teisę nustatyti muitinės sandėlių apskaitai keliamus reikalavimus, atsižvelgiant į Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 515, 516, 528, 529, 530 straipsnių nuostatas. Atsižvelgiant į tai, Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinis direktorius 2004 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr.1B-383 patvirtino Tipines A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos taisykles. Taisyklėse nustatyta, kad muitinės sandėlio savininkas privalo suderinti muitinės sandėlyje laikomų prekių apskaitos tvarką su teritorine muitine, kurios veiklos zonoje yra muitinės sandėlis, nurodydamas šiai apskaitai tvarkyti naudojamus dokumentus, juose registruojamus duomenis, aprašydamas apskaitai naudojamą programinę įrangą (jeigu ji naudojama). Muitinės sandėlio savininkas

²⁷ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr.1B-332 „Dėl prekių saugojimo vietos (teritorijos) tinkamumo A, B, C arba D tipo muitinės sandėlio veiklai ir jos priežiūrai reikalavimų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 60 – 2147.

²⁸ Komisijos reglamentas (EEB) Nr.2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas // Official journal. 1993, L – 253.

privalo užtikrinti, kad prekės, pateiktos muitinio sandėliavimo procedūrai įforminti, bus įtrauktos į apskaitą tuo metu, kai jos:

- ✓ fiziškai padedamos į A, C ar D tipo muitinės sandėlį;
- ✓ pristatomos į prekių saugojimo vietą, nurodytą E tipo muitinės sandėlio savininkui išduotame leidime vykdyti veiklą E tipo muitinės sandėlyje. Tokios prekės pripažįstamos laikomomis E tipo muitinės sandėlyje.

Taip pat į apskaitą turi būti įtrauktos muitinės sandėliuose laikinai saugomos prekės, laikomos atsargos, skirtos laivams bei orlaiviams, vežiojantiems keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais, bei kitos Bendrijos prekės, kurioms muitinio sandėliavimo procedūra netaikoma.²⁹ Pažymėtina, kad muitinės sandėliuose laikomos prekės, kurioms muitinio sandėliavimo procedūra netaikoma, turi būti apskaitomos ir laikomos atskirai nuo prekių, kurioms ši procedūra taikoma.

Kiekvienai prekių rūšiai, nurodytai bendrojo administracinio dokumento 31 langelyje „krovinio vietos ir prekių aprašymas“ (ar kitame dokumente, jei netaikoma muitinio sandėliavimo procedūra), yra pildomas atskiras apskaitos lapas, kurio pildymo instrukcija yra pateikta minėtose Taisyklėse. Svarbu, kad apskaitos dokumentuose nurodyti duomenys atitiktų faktiškai muitinės sandėlyje laikomų prekių charakteristikas. Padedant prekes į muitinės sandėlį, šie duomenys turi sutapti su duomenimis, nurodytais bendrojo administracinio dokumento importo rinkiniuose (taikant muitinio sandėliavimo procedūrą) arba dokumentuose, su kuriais į muitinės sandėlį padedamos prekės, kurioms muitinio sandėliavimo procedūra netaikoma. Duomenys apie muitinio sandėliavimo procedūros užbaigimą turi būti įrašomi į apskaitos lapus. Taip pat apskaitos dokumentuose turi būti įrašomi duomenys apie prekių, kurioms muitinio sandėliavimo procedūra netaikoma, išgabenimą iš muitinės sandėlio. Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 16 straipsnio nuostatomis, sandėlio savininkas apskaitos duomenis turi saugoti ne mažiau kaip trejus metus, nuo metų, kada buvo užbaigta procedūra, pabaigos.

Muitinė, išnagrinėjusi asmens prašymą, priima sprendimą. Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 506 straipsniu apie sprendimą išduoti leidimą arba prašymo atmetimo priežastis, asmuo turi būti informuojamas per 60 dienų nuo prašymo pateikimo muitinei dienos. Muitinė neišduoda leidimo jeigu:

- ✓ vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 499 straipsniu pateiktuose muitinės sandėlio steigimo dokumentuose nurodyta

²⁹ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 22 d įsakymas Nr.1B-383 „Dėl tipinių A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr.61 – 2211.

informacija neišsami ir (arba) jos nepakanka sprendimui išduoti leidimą priimti;

- ✓ prašymą pateikęs asmuo neatitinka Bendrijos muitinės kodekso 100 straipsnio 2 ir 3 dalių reikalavimų, prašyme arba kartu su juo pateiktuose dokumentuose pateikta informacija liudija, kad nesilaikoma Bendrijos muitinės kodekso ir (arba) Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatuose nustatytų leidimo išdavimo sąlygų, negautas bent vienas reikalingas dokumentas, susijęs su pageidaujamo steigti muitinės sandėlio veikla;
- ✓ teritorinė muitinė nustato, kad asmens pasirinkta vieta (teritorija) netinkama muitinės sandėlio veiklai ir (arba) nėra galimybės joje taikyti būtinas muitinės priežiūros priemones;
- ✓ apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos miesto (rajono) skyrius pateikia pažymą, kad asmuo nemoka mokesčių biudžetui arba yra padaręs pažeidimų, dėl kurių atsirado žala valstybės biudžetui;
- ✓ asmuo nevykdo išipareigojimų muitinei, yra padaręs reikšmingų ir kartotinių muitų teisės aktų pažeidimų per vienerius savo veiklos metus iki prašymo pateikimo datos.³⁰

Be to, išduodant leidimą būtina atkreipti dėmesį į tai, kad, vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 526 straipsnio 2 dalimi, vienoje vietoje negali būti patvirtintas daugiau nei vienas muitinės sandėlis.

Teritorinės muitinės sprendimas neišduoti leidimo steigti muitinės sandėlį registruotu laišku išsiunčiamas asmeniui. Jame turi būti nurodyti motyvai, dėl kurių neišduodamas leidimas, ir asmens teisė šį sprendimą apskųsti Muitinės departamentui per vieną mėnesį nuo sprendimo gavimo dienos.³¹

Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 506 straipsniu, leidimas steigti muitinės sandėlį išduodamas neribotam laikui, jeigu muitinė per 30 dienų negauna prieštaravimų dėl leidimo projekto.

Gavęs teritorinės muitinės leidimą steigti A, B, C arba D muitinės sandėlį arba vykdyti veiklą E tipo muitinės sandėlyje, muitinės sandėlio savininkas turi:

- ✓ pateikti leidimą išdavusiai teritorinei muitinei nustatyto dydžio garantiją;

³⁰ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. vasario 14 d. įsakymas Nr.1B – 121 „Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir jų galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 24 – 796.

³¹ Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr.73 - 2517.

- ✓ sudaryti su leidimą išdavusia teritorine muitine Muitinės departamento generalinio direktoriaus nustatyto pavyzdžio muitinės sandėlio aptarnavimo sutartį.

Jeigu muitinės sandėlyje pageidaujama laikyti alkoholinius gėrimus (kodai pagal Kombinuotąją nomenklatūrą – 2203 00 - 2208), tabaką bei tabako gaminius (kodai pagal Kombinuotąją nomenklatūrą – 2402 ir 2403) cukrų (kodai pagal Kombinuotąją nomenklatūrą - 1701 91 00, 1701 99, 1702 30, 1702 40, 1702 90) ir (arba) akcizais apmokestinamus naftos produktus arba E tipo uždaryjame muitinės sandėlyje - laikyti akcizais apmokestinamus naftos produktus, skirtus laivams, gabenantiems keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais, aprūpinti atsargomis, privalo būti pateikta *2 milijonų litų* dydžio garantija, kitais atvejais pateikiama *1 milijono litų* dydžio garantija. Tuo tarpu asmenims, gavusiems leidimą steigti B tipo muitinės sandėlį, garantijos pateikti nereikia.³²

Muitinės sandėlio aptarnavimo sutartis turi būti sudaroma per du mėnesius nuo leidimo išdavimo dienos. Muitinės sandėlio aptarnavimo sutarties su teritorine muitine įsigaliojimo diena laikoma muitinės sandėlio veiklos pradžia.

Tačiau teritorinė muitinė turi teisę Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. vasario 14 d. įsakymu Nr.1B – 121 patvirtintų taisyklių 24, 26 ir 27 punktuose nustatytais atvejais (pvz.: nesilaiko muitinio sandėliavimo procedūrą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų, nepateikia garantijos ir kt.) apriboti muitinės sandėlio veiklą, sustabdyti leidimo galiojimą ar leidimą panaikinti.

Iš išdėstyto matyti, kad muitinės sandėlių steigimas yra griežtai reglamentuotas ir muitinės sandėlių veiklos specifiką (jų tipus) nulemia teisinis reguliavimas. Aptariant muitinės sandėlius negalima pamiršti ir to fakto, kad muitinės sandėlyje laikomoms prekėms yra taikoma muitinio sandėliavimo procedūra, o tai reiškia, kad prekės yra muitinės priežiūroje ir ūkio subjektas privalo laikytis teisės aktų nustatytos muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarkos.

³² Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. vasario 14 d. įsakymas Nr.1B – 121 „Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir jų galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 24 – 796.

2. MUITINIO SANDĖLIAVIMO PROCEDŪROS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

2.1. Muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo apžvalga

Muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką ir muitinės sandėlių teisinį režimą reglamentuoja tarptautiniai, Europos Bendrijos ir nacionaliniai teisės aktai (1 lentelėje).

Lentelė Nr.1 Teisės aktų, reglamentuojančių muitinio sandėliavimo procedūrą, sistema

TARPTAUTINIAI TEISĖS AKTAI	
1999 m. birželio 26 d. priimtas Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos (1974 m. Kioto konvencijos) pakeitimo protokolą ³³	
EUROPOS BENDRIJOS TEISĖS AKTAI	
Bendrijos muitinės kodeksas. ³⁴	Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatas. ³⁵
NACIONALINIAI TEISĖS AKTAI	
Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas ³⁶	Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimas Nr.1332. ³⁷
Muitinės departamento generalinio direktoriaus įsakymai: 2004 m. balandžio 13 įsakymas Nr.1B – 329; 2004 m. balandžio 22 d įsakymas Nr.1B-383; 2005 m. vasario 14 d. įsakymas Nr.1B – 121; 2005 m. gegužės 22 d. įsakymas Nr.1B-332; 2006 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr.1B – 254	

Muitinio sandėliavimo procedūros tarptautinius teisinius standartus nustato Muitinių bendradarbiavimo tarybos parengta ir 1973 m. gegužės 18 d. priimta Tarptautinė muitinės

³³ Tarybos sprendimas Nr.231/2003 dėl Europos bendrijos prisijungimo prie Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos (Kioto konvencijos) pakeitimo protokolo // Official journal. 2003, L – 86.

³⁴ Tarybos reglamentas (EEB) Nr.2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą // Official journal. 1992, L - 302.

³⁵ Komisijos reglamentas (EEB) Nr.2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas // Official journal. 1993, L – 253.

³⁶ Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios 2004, Nr. 73 – 2517.

³⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. 1332 “Dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikos taisyklių patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2004, Nr. 158 – 5774.

procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencija (toliau - Kioto konvencija).³⁸ Prisijungusi prie šios Konvencijos kiekviena Susitariančioji Šalis įsipareigoja siekti muitinės procedūrų supaprastinimo bei suderinimo ir tuo tikslu, vadovaudamasi šios Konvencijos nuostatomis, laikytis šios Konvencijos prieduose išdėstytų standartų ir rekomenduojamos praktikos. Tačiau jokios šios Konvencijos nuostatos nekliudo Susitariančiajai Šaliai teikti didesnes lengvatas, negu numatytosios šioje Konvencijoje, ir kiekvienai Susitariančiajai Šaliai yra rekomenduojama tokias didesnes lengvatas taikyti kuo plačiau.

Kioto konvencijos E.3 priede bei Kioto konvencijos su pakeitimais III priedėlio specialaus priedo D pirmajame skyriuje “Muitinės sandėliai” dėl muitinės sandėlių pateikta muitinio sandėliavimo procedūros sąvoka:

✓ *muitinio sandėliavimo procedūra - tai muitinės procedūra, kurią taikant importuotos prekės, prižiūrimos muitinės, yra saugomos nustatytoje vietoje (muitinės sandėlyje), nemokant importo muitų ir mokesčių.*³⁹

Kioto konvencijoje numatyta, kad muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką reglamentuoja šio priedo nuostatos, tačiau detalią muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką Susitariančios šalys turi nusistatyti nacionaliniuose teisės aktuose, nepažeidžiant konvencijos nuostatų. Iki Lietuvai įstojant į Europos Sąjungą, muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką reglamentavo Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas bei jį įgyvendinantys teisės aktai.⁴⁰

Lietuvai tapus Europos Bendrijos nare, pasikeitė pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką. Iš minėtos schemas Nr.4 „Teisės aktai, reglamentuojantys muitinio sandėliavimo procedūrą“ matyti, kad pagrindiniai Europos Bendrijos teisės aktai, reglamentuojantys muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką yra Bendrijos muitinės kodeksas ir Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos. Vadovaujantis 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (toliau – Bendrijos muitinės kodeksas) 4 straipsnio 16 punktu viena iš muitinės procedūrų yra muitinis sandėliavimas. Pagal Bendrijos muitinės kodekso 84 straipsnio nuostatas muitinio sandėliavimo procedūra yra priskiriama prie sąlyginio neapmokestinimo ir ekonominio poveikio turinčių muitinės procedūrų. Sąlyginis neapmokestinimas reiškia, kad, taikant muitinio sandėliavimo procedūrą, prekės yra neapmokestinamos importo muitais ir mokesčiais, bet muitinė turi teisę reikalauti pateikti

³⁸ Tarptautinė muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencija // Valstybės žinios. 2002, Nr. 126 – 5736.

³⁹ Tarptautinė muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencija // Valstybės žinios. 2002, Nr. 126 – 5736.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Muitinės kodeksas // Valstybės žinios 1996, Nr. 52 - 1239.

garantiją, užtikrinančią, kad bus sumokėta bet kokia skola muitinei, galinti atsirasti dėl šių prekių pateikimo. Bendrijos muitinės kodekso 85 straipsnis nustato, kad bet kuri ekonominio poveikio turinti muitinės procedūra gali būti atliekama tik gavus muitinės leidimą. Muitinio sandėliavimo procedūros atveju taikomos Bendrijos muitinės kodekso 86 straipsnio ir 100 straipsnio nuostatos. Tai reiškia, kad muitinio sandėliavimo procedūra gali būti taikoma muitinės sandėlyje, kuriam įsteigti būtinas muitinės leidimas, išskyrus atvejus, kai muitinė pati turi muitinės sandėlį. Kaip jau buvo minėta leidimai turėti muitinės sandėlį išduodami tik Bendrijoje įsteigtiems asmenims, kurie pateikia visas garantijas, būtinas tinkamam operacijų atlikimui užtikrinti. (žiūrėti poskyrį 1.2. Muitinės sandėlių tipai ir charakteristika. Jų steigimas). Muitinio sandėliavimo procedūros taikymo sąlygos nustatomos leidime.

Taikant muitinio sandėliavimo procedūrą, muitinės sandėlyje leidžiama laikyti:

- ✓ ne Bendrijos prekes, neapmokestinat šių prekių importo muitais ir netaikant joms prekybos politikos priemonių;
- ✓ Bendrijos prekes, jeigu konkrečių sričių dalykus reglamentuojančiuose Bendrijos teisės aktuose nustatyta, kad jas padėjus į muitinės sandėlį turi būti taikomos priemonės, kurios paprastai taikomos tokių prekių eksporto atvejais.⁴¹

Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 108 straipsniu, muitinio sandėliavimo procedūros taikymo laikas neribojamas. Tačiau išimtiniais atvejais muitinė turi teisę nustatyti terminą, per kurį saugotojas privalo pateikti prekes kitam muitinės sankcionuotam veiksmui įforminti.

Taikant muitinio sandėliavimo procedūrą, su prekėmis gali būti atliekamos įprastinės tvarkymo operacijos, kurių tikslas – išlaikyti nepakitusių prekių būklę, pagerinti jų išvaizdą arba prekinę kokybę, paruošti jas platinimui arba perpardavimui. Ne Bendrijos prekėms gali būti taikomos Bendrijos muitinės kodekso 72 priede išvardytos įprastinių tvarkymo operacijų formos. Su Bendrijos prekėmis, kurioms taikomos žemės ūkio politikos priemonės, gali būti atliekamos tik specialiai nustatytos tvarkymo operacijos, leidžiamos atlikti su tomis prekėmis. Visais atvejais prekių tvarkymo operacijos gali būti atliekamos tik gavus išankstinį muitinės sutikimą, kurį duodama muitinė nustato tokių operacijų atlikimo sąlygas.

Susidarius tam tikroms aplinkybėms, prekės, kurioms įforminta muitinio sandėliavimo procedūra, gali būti laikinai išgabentos iš muitinio sandėlio. Tai galima atlikti tik gavus išankstinį muitinės sutikimą. Prekės laikinai gali būti išvežtos ne ilgiau kaip tris mėnesius. Jei

⁴¹ Tarybos reglamentas (EEB) Nr.2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą // Official journal. 1992, L - 302.

esama pateisinančių aplinkybių šis laikotarpis gali būti pratęstas.⁴² Su laikinai išvežtomis prekėmis gali būti atliekamos įprastinės tvarkymo operacijos. Taip pat muitinė gali leisti prekes, kurioms įforminta muitinio sandėliavimo procedūra, perkelti iš vieno sandėlio į kitą.

Pageidaujant prekėms įforminti muitinio sandėliavimo procedūrą, asmuo turi prekes deklaruoti muitinio sandėliavimo procedūrai, pateikdamas muitinės deklaraciją. Muitinės deklaracija – nustatytos formos ir nustatytu būdu atliekamas veiksmas, kuriuo asmuo pareiškia savo pageidavimą, kad prekėms būtų įforminta muitinės procedūra.⁴³ Vadovaujantis 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatų (toliau – Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos) 205 straipsnio 1 dalimi, bendrasis administracinis dokumentas yra oficialus rašytinės deklaracijos, pateikiamos muitinei, atliekant įprastinę procedūrą, blankas, kuris turi būti naudojamas, kai prekėms įforminama muitinės procedūra.⁴⁴ Bendrojo administracinio dokumento forma nustatyta Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 31 priede. Pateikiant bendrąjį administracinį dokumentą, naudojami jo rinkiniai, sudaryti iš reikalingo formalumams, susijusiems su prekėms taikytina muitinės procedūra, atlikti egzempliorių skaičiaus. Taip pat gali būti pridedami papildomų lapų rinkiniai, reikalingi formalumams atlikti, kurie sudaro neatskiriamą bendrojo administracinio dokumento dalį ir kurių forma yra nustatyta Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 33 priede. Bendrojo administracinio dokumento papildomųjų lapų rinkiniai naudojami, kai deklaruojamos kelių rūšių vieną prekių siuntą sudarančios prekės. Kiekviename papildomojo lapo rinkinyje gali būti pateikiama informacija apie trijų rūšių deklaruojamas prekes. Bendrojo administracinio dokumento ir jo papildomųjų lapų nesutrumpintą rinkinį sudaro 8 egzemplioriai. Deklaruojant prekes, muitinio sandėliavimo procedūrai yra pildomas bendrojo administracinio dokumento importo rinkinys, kurį sudaro 6, 7 ir 8 egzemplioriai.

Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 211 straipsnyje nustatyta, kad muitinės deklaracija privalo būti surašyta viena iš valstybinių Bendrijos kalbų, priimtina valstybės narės, kurioje atliekami formalumai, muitinei. Deklaruojant prekes pasirinktai muitinės procedūrai Lietuvos muitinėje bendrasis administracinis dokumentas privalo būti pildomas vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 37 ir 38 prieduose pateiktais paaiškinimais bei Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcija, patvirtinta Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio

⁴² Komisijos reglamentas (EEB) Nr.2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas // Official journal. 1993, L – 253.

⁴³ Tarybos reglamentas (EEB) Nr.2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą // Official journal. 1992, L - 302.

⁴⁴ Komisijos reglamentas (EEB) Nr.2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas // Official journal. 1993, L – 253.

direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr.1B – 329 „Dėl bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos patvirtinimo“.⁴⁵ Vadovaujantis Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos 13 punktu, deklaruojant prekes muitinio sandėliavimo procedūrai muitinės deklaracija pildoma lietuvių kalba. Deklarantas pildo skaičiais paženklintus deklaracijos langelius. Raidėmis paženklinti langeliai skirti muitinės įstaigų atliekamo muitinio įforminimo, kontrolės ir tyrimų tikslams. Deklaruojant prekes muitinio sandėliavimo procedūrai, vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 38 priedu, deklaracijos 37 langelyje „Procedūra“ nurodomas kodas „71“. Tačiau yra numatyta, kad muitinio sandėliavimo procedūra, informinta žemės ūkio produktams, skirtiems eksportui be tolesnio perdirbimo ir kuriems taikomos eksporto grąžinamųjų išmokų išankstinis apmokėjimas, deklaruojama kodu „76“.⁴⁶

Pažymėtina, kad, vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 199 straipsnio 1 dalimi, pateikus muitinės įstaigai deklaranto ar jo atstovo pasirašytą deklaraciją, deklarantas tampa atsakingas už deklaracijoje pateiktos informacijos teisingumą ir kartu su deklaracija pateiktų dokumentų tikrumą. Deklaruojant prekes muitinio sandėliavimo procedūrai, muitinės deklaracija turi būti pateikiama muitinės postui, kuris prižiūri atitinkamą muitinės sandėlį.⁴⁷ Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 61 straipsnio ir Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 199 straipsnio nuostatomis, muitinės deklaracija gali būti pateikiama raštu arba naudojantis duomenų apdorojimo techninėmis priemonėmis. Lietuvos muitinėje yra naudojama bendrojo dokumento rinkinių duomenų apdorojimo sistema „ASYCUDA“. Tai reglamentuoja Muitinės deklaracijų, pateikiamų naudojantis automatinio duomenų apdorojimo techninėmis priemonėmis, pateikimo, priėmimo ir tikrinimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2003 m. birželio 30 d. įsakymu Nr.1B-583.⁴⁸ Šių taisyklių 4 punktą nustato, kad teisę pateikti muitinės deklaracijas, naudojant „ASYCUDA“ sistemą, turi tik Lietuvos Respublikos ūkio subjektai, sudarę sutartis su teritorinėmis muitinėmis ir gavę jų sutikimus.

⁴⁵ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. 1B – 329 „Dėl bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 57 – 2037.

⁴⁶ Komisijos reglamentas (EEB) Nr.2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas // Official journal. 1993, L – 253.

⁴⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. 1332 „Dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikos taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 158 – 5774.

⁴⁸ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2003 m. birželio 30 d. įsakymas Nr.1B-583 „Dėl muitinės deklaracijų, pateikiamų naudojantis automatinio duomenų apdorojimo techninėmis priemonėmis, pateikimo, priėmimo ir tikrinimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2003, Nr.65 – 2987.

Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 220 straipsnio 1 dalies a punktu ir 2 dalimi, deklaruojant prekes muitinio sandėliavimo procedūrai, kartu su deklaracija privalo būti pateikiami transporto dokumentai, o D tipo sandėliuose ir sąskaita - faktūra bei muitinės vertės deklaracija, kaip tai numatyta Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 178 straipsnyje.

Deklaranto prašymu muitinio sandėliavimo procedūra gali būti įforminama supaprastinta tvarka. Tokią teisę turi Bendrijoje įsteigti asmenys, turintys muitinės leidimus taikyti supaprastintas procedūras arba leidimus taikyti muitinio sandėliavimo procedūrą, įforminant supaprastinta tvarka, pateikę nustatyto dydžio garantiją (išskyrus muitinės sandėlių savininkus) bei sudarę sutartis su juos išdavusiomis teritorinėmis muitinėmis dėl detalios šios procedūrų taikymo ir kontrolės tvarkos, jeigu muitinė išdavė ilgalaikį leidimą taikyti muitinio sandėliavimo supaprastintą procedūrą. Būtina pažymėti, kad muitinio sandėliavimo procedūros deklaravimas ir įforminimas supaprastinta tvarka netaikomas žemės ūkio produktams, nurodytiems Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 524 straipsnyje.

Muitinio sandėliavimo procedūra gali būti deklaruojama ir įforminama supaprastinta tvarka vienu iš šių būdų:

- ✓ pateikiant deklaraciją, kurioje nenurodyta tam tikra informacija ir (arba) kartu nepateikti tam tikri dokumentai;
- ✓ pateikiant administracinį arba prekybos dokumentą kartu su prašymu įforminti muitinio sandėliavimo procedūros pradžia;
- ✓ procedūrą įforminti asmens pageidaujamoje vietoje.⁴⁹

Deklaruojant prekes muitinio sandėliavimo procedūrai ir pateikiant deklaraciją, kurioje nenurodyta tam tikra informacija, privalo būti užpildyti bent jau 31 (krovinio vietos ir prekių aprašymas) ir 38 (neto masė) arba 41 (papildomas matavimo vienetas) langeliai.⁵⁰ D tipo sandėlyje supaprastintoje deklaracijoje taip pat turi būti detalios aprašyta atitinkamų prekių rūšis, kad būtų galima jas vienareikšmiškai klasifikuoti bei nurodyta jų muitinė vertė. Kartu su deklaracija nepateikiant sąskaitos – faktūros būtina užpildyti deklaracijos 35 (bruto masė), 46 (statistinė vertė) langelius ir tais atvejais, kai teisės aktų nustatyta tvarka BAD importo rinkinyje turi būti nurodytas prekių kiekis, išreikštas papildomu matavimo vienetu papildomas 41 (papildomas matavimo vienetas) langelis. Jeigu nepateiktas prekių kilmės dokumentas būtina užpildyti 34 (kilmės šalies kodas) langelį. Taip pat gali būti nepateikti ir kiti dokumentai (pvz.:

⁴⁹ Komisijos reglamentas (EEB) Nr.2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas // Official journal. 1993, L – 253.

⁵⁰ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2006 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. 1B – 254 „Dėl supaprastintų procedūrų taikymo tvarkos“ // Valstybės žinios. 2006, Nr. 43 – 1579.

fitosanitarinis, veterinarinis ar kokybės sertifikatas), jeigu 31 (krovinio vietos ir prekių aprašymas) langelyje nurodomi papildomi duomenys apie prekių savybes. Pažymėtina, kad minėti dokumentai kartu su deklaracija gali būti nepateikti tik tuo atveju, jeigu tenkinami Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 255 straipsnio 2 dalies reikalavimai: atitinkamas dokumentas egzistuoja ir yra galiojantis; jis negalėjo būti pridėtas prie deklaracijos dėl nuo deklaranto valios nepriklausančių priežasčių; bet koks delsimas priimti deklaraciją užkirstų kelią išleisti prekes į laisvą apyvartą arba dėl to prekėms būtų taikomos didesnės muitų normos.⁵¹ Atkreiptinas dėmesys, kad bet koku atveju trūkstami duomenys ar dokumentai muitinei turi būti pateikiami ne ilgiau kaip per vieną mėnesį nuo deklaracijos priėmimo dienos.

Vietoj deklaracijos pateikiant sąskaitą, važtaraštį ar kitą komercinį dokumentą būtina, kad jame būtų nurodyti sekantys duomenys: asmens, kuris turi vienkartinį arba ilgalaikį leidimą taikyti supaprastinto deklaravimo procedūrą, pavadinimas (vardas, pavardė), buveinės (gyvenamosios vietos) adresas ir šį asmenį identifikuojantis kodas iš Muitinės prievolinkų registro; prekių pavadinimas (aprašymas), kuris paprastai vartojamas prekyboje, aštuoni kodo pagal Kombinuotąją nomenklatūrą skaitmenys, prekių kiekis ir mato vienetas, kuriuo šis kiekis išreikštas.⁵² Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pirmieji du supaprastinto deklaravimo būdai netaikomi F tipo sandėliuose.

Trečias muitinio sandėliavimo procedūros supaprastinto deklaravimo ir įforminimo būdas yra procedūros įforminimas asmens pageidaujamoje vietoje. Taikant šią procedūrą deklarantui suteikiama teisė pačiam įforminti muitinės sandėliavimo procedūras eksportuojamoms arba importuojamoms prekėms savo patalpose, nepateikiant prekių ir dokumentų muitinei. Detaliai šios procedūros atlikimo tvarką reglamentuoja Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 272-274 straipsniai bei Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2006 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr.1B – 254 patvirtintų Supaprastintų procedūrų taikymo taisyklių IV skyriaus “Procedūros, įforminamos asmens pageidaujamoje vietoje, taikymas” nuostatos. Būtina pažymėti, kad muitinio sandėliavimo procedūros įforminimas asmens pageidaujamoje vietoje netaikomas B ir F tipų sandėliams.

Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso 89 straipsnio 1 dalimi, muitinio sandėliavimo procedūra gali būti užbaigta įforminant naują muitinės sankcionuotą veiksmą. Paprastai muitinio sandėliavimo procedūra yra užbaigiama, įforminant vieną iš sekančių

⁵¹ Komisijos reglamentas (EEB) Nr.2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas // Official journal. 1993, L – 253.

⁵² Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2006 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. 1B – 254 „Dėl supaprastintų procedūrų taikymo tvarkos” // Valstybės žinios. 2006, Nr. 43 – 1579.

sankcionuotų veiksmų: išleidimą į laisvą apyvartą, reeksportą, laikiną įvežimą perdirbti ar muitinės prižiūrimą perdirbimą.⁵³

Taigi muitinio sandėliavimo procedūra reglamentuota tarptautiniu, Europos Bendrijų ir nacionaliniame lygmenyse.

2.2 Muitinės sandėlių ir muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo Lietuvoje analizė

Muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką, iki Lietuvai įstojant į Europos Sąjungą, reglamentavo Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas, kurio nuostatos buvo suderintos su 1973 m. gegužės 18 d. priimta Tarptautine muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencija. Ši, dar kitaip vadinama, Kioto konvencija įsigaliojo 1974 m. rugsėjo 25 d., o Lietuva šią konvenciją ratifikavo 2002 m. lapkričio 19 d. Tačiau Lietuva, vadovaudamasi Kioto konvencijos 5 straipsnio 1 dalimi, įstatymu „Dėl Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos ir jos E.3 priedo dėl muitinės sandėlių ratifikavimo“, ratifikavo konvencijos E.3 priedą dėl muitinės sandėlių su sekančiomis išlygomis:

1) pagal Kioto konvencijos rekomenduojamą praktiką (E.3 priedo 9 punktas) muitinės turėtų nereikalauti garantijos, kai sandėlis yra tinkamai muitinės prižiūrimas, ypač kai jis rakinamas muitinės užraktu. Tačiau vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, garantijos reikalaujama nepriklausomai nuo naudojamų muitinės sandėlio priežiūros būdų;

2) minėta konvencija rekomenduoja (E.3 priedo 13 punktas) muitinės sandėliuose leisti laikyti prekes, kurias eksportavus, grąžinami už jas sumokėti importo muitai ir mokesčiai, taip sudarant galimybes juos grąžinti nedelsiant, jeigu šios prekės vėliau turės būti eksportuotos. Pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, padėjus į muitinės sandėlius eksportuojamas prekes, pridėtinės vertės mokesčio grąžinimui taikomi apribojimai;

3) vadovaujantis Kioto konvencijos E.3 priedo 15 punktu, muitinės sandėliuose leidžiama laikyti numatytas eksportuoti prekes, kurios apmokestinamos arba jau yra apmokestintos vidaus mokesčiais, taip sudarant galimybes jas atleisti nuo tokių vidaus mokesčių arba juos sugrąžinti, jeigu šios prekės vėliau turės būti eksportuotos. Tačiau Lietuvos Respublikos įstatymai tokios galimybės nenumato;

⁵³ M.Lux. Guide to Community Customs Legislation. – Brussels: Bruylant, 2002. P. 359-360.

4) pagal Kioto konvencijos standartą (E.3 priedo 19 punktas) leidžiama maksimali prekių laikymo muitinės sandėlyje trukmė nustatoma deramai įvertinus prekybos reikmes, ir ji neturi būti trumpesnė kaip vieneri metai. Lietuvos Respublikos įstatymai neriboja prekių laikymo muitinės sandėlyje laiko, tačiau Lietuva pasilieka teisę prireikus nustatyti tam tikroms prekėms taikomus muitinio sandėliavimo terminus, kurie gali būti trumpesni kaip vieneri metai.⁵⁴

Be šių minėtų išlygų Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių muitinės sandėliavimo procedūros taikymą ir jos vykdymą, nuostatos atitiko (iki Lietuva tapo Europos Sąjungos nare) Kioto konvencijos rekomenduojamą praktiką bei standartus.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare keitėsi teisės aktai, reguliuojantys muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką ir muitinės sandėlių teisinį režimą. Vadovaujantis Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų 5 straipsnio 1 punktu Lietuva prisijungė prie valstybių narių vyriausybės atstovų Taryboje priimtų sprendimų ir susitarimų.⁵⁵ Minėto straipsnio 2 dalimi Lietuva įsipareigojo prisijungti prie Europos Bendrijos steigimo sutarties 293 straipsnyje numatytų konvencijų ir tų, kurios yra neatsiejamoms nuo to, kad būtų pasiekti Europos Bendrijos steigimo sutarties tikslai. Atsižvelgiant į tai, kad Europos Bendrija 2003 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimu Nr.231/2003 dėl Europos Bendrijos prisijungimo prie Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos (Kioto konvencijos) pakeitimo protokolo prisijungė prie Kioto konvencijos pakeitimo protokolo⁵⁶, Lietuva, tapdama Europos Bendrijos nare, prisijungė prie Muitinių bendradarbiavimo tarybos 1999 m. birželio 26 d. priimto Kioto konvencijos pakeitimo protokolo. Pakeitimo protokolo I priedėlyje išdėstomas pataisytos preambulės tekstas bei pataisyti Konvencijos straipsniai, pakeitimo protokolo II priedėlyje pateikiamas pataisytas Bendrasis priedas, o pakeitimo protokolo III priedėlyje – pataisyti specialūs priedai. Pakeista preambulė, pakeisti Konvencijos straipsniai kartu su pakeistu Bendroju priedu ir pakeistais specialiais priedais yra vadinami Kioto konvencija su

⁵⁴ Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos ir jos E.3 priedo dėl muitinės sandėlių ratifikavimo // Valstybės žinios 2002, Nr. 126 – 5729.

⁵⁵ Aktas dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų // Valstybės žinios 2004, Nr. 1 – 1.

⁵⁶ Tarybos sprendimas Nr.231/2003 dėl Europos bendrijos prisijungimo prie Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos (Kioto konvencijos) pakeitimo protokolo // Official journal. 2003, L – 86.

pakeitimais. Pažymėtina, kad Kioto konvencija su pakeitimas įsigaliojo tik nuo 2006 m. vasario 3 d., kuomet ją pasirašė 40 Susitariančiųjų šalių.⁵⁷

Tačiau minėtu 2003 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimu Nr.231/2003 Europos Bendrija prisijungė prie Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos pakeitimo protokolo, išskyrus III priedėlį ir nurodė, kad sprendimas dėl prisijungimo prie III priedėlyje esančių specialių priedų bus priimtas vėliau. Pažymėtina, kad III priedėlio specialaus priedo D pirmas skyrius “Muitinės sandėliai” (D1) nustato standartus ir rekomenduojamą praktiką dėl muitinio sandėliavimo procedūros ir muitinės sandėlių reglamentavimo.⁵⁸ Europos Bendrija iki šiol nėra prisijungusi prie III priedėlio D priedo.

Palyginus šio priedo nuostatas su 1974 m. Kioto konvencijos E.3 priedo (dėl muitinės sandėlių) nuostatomis, darytina išvada, kad iš esmės muitinio sandėliavimo procedūros ir muitinės sandėlių teisinis reglamentavimas liko nepakeistas. Pažymėtina, kad Lietuvos nacionalinių aktų, iki Lietuvai įstojant į Europos Sąjungą, ir dabar galiojančių Bendrijos teisų aktų nuostatos, reglamentuojančios muitinio sandėliavimo procedūrą, atitiko ir atitinka minėtos konvencijos nuostatas, tačiau nei Lietuvos nacionaliniai aktai, iki Lietuvai įstojant į Europos Sąjungą, nei dabar galiojantys Bendrijos teisės aktai nenumato muitinio sandėliavimo procedūros sąvokos apibrėžimo. Jis yra pateiktas tik minėtuose Kioto konvencijos prieduose (E.3 priede ir III priedėlio specialaus priedo D pirmajame skyriuje), kurių Europos Bendrija nėra ratifikavusi. Taigi teisės aktuose turėtų būti įtvirtinta muitinio sandėliavimo procedūros sąvoka. Teisės aktų papildymo minėta muitinio sandėliavimo procedūros sąvoka nereikėtų, jei Europos Bendrija prisijungtų prie Kioto konvencijos su pakeitimais III priedėlio D priedo.

Kaip buvo minėta, pagrindinis teisės aktas, kuris reglamentavo muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką iki Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą buvo Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas, o po įstojimo – 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas. Be minėtų teisės aktų muitinės sandėlių steigimą ir jų veiklą iki 2004 m. gegužės 1 d. reglamentavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 744 patvirtintos Muitinės sandėlių steigimo ir veiklos taisyklės, o po minėtos datos – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. 1332 Dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos

⁵⁷ Pasaulio muitinių organizacija. Naujienos // <http://www.wcoomd.org/ie/En/en.html>; prisijungimo laikas 2006-09-09.

⁵⁸ Pasaulio muitinių organizacija. Kioto konvencijos su pakeitimais III priedėlio D priedas // http://www.wcoomd.org/ie/En/Topics_Issues/FacilitationCustomsProcedures/Kyoto_New/Content/body_content.html; prisijungimo laikas 2006-09-09.

reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikoje taisyklių patvirtinimo, Muitinės departamento generalinio direktoriaus įsakymai: 2004-04-13 įsakymas Nr. 1B – 329 „Dėl bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos patvirtinimo“, 2004-04-22 įsakymas Nr.1B-383 „Dėl tipinių A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos taisyklių patvirtinimo, 2005-02-14 įsakymas Nr.1B – 121 „ Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir jų galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo“.

Drąsiai galima konstatuoti, kad šios procedūros teisinis statusas bei pagrindiniai jos atlikimo tvarką reglamentuojantys bendrieji principai išliko tie patys, tik išsiplėtė jos taikymo ribos, t.y. jei iki Lietuvai įstojant į Europos Sąjungą muitinės sandėliavimo procedūra galėjo būti taikoma tik Lietuvos prekių statusą turinčioms prekėms, tai po įstojimo – Bendrijos prekių statutą turinčioms prekėms. Tiek iki 2004 m. gegužės 1 d., tiek ir po šios datos muitinio sandėliavimo procedūrą reglamentuojantys teisės aktai šią muitinės procedūrą priskiria prie muitinės procedūrų, kurias atliekant prekės sąlygiškai neapmokestinamos importo muitais bei mokesčiais, ir ekonominio poveikio turinčių muitinės procedūrų, muitinės sandėlių tipai taip pat išliko tokie patys. Tiek Lietuvos Respublikos muitinės kodekso 96 straipsnio 3 dalis, tiek Bendrijos muitinės kodekso 98 straipsnio 3 dalis numatė galimybę taikyti prekėms muitinio sandėliavimo procedūrą, nepadedant prekių muitinės sandėlį (E tipo muitinės sandėliai). Taigi muitinio sandėliavimo procedūros panašų, galima sakyti analogišką, reglamentavimą (iki Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą ir po jo) lėmė Lietuvos ruošimasis stojimui į Europos Sąjungą, t.y. Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės aktų suderinimas su Europos Sąjungoje galiojančiais teisės aktais dar iki įstojimo.

Siekiant užtikrinti muitinės sandėlių veiklos tęstinumą, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo 100 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad muitinės sandėliai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos muitinės kodeksu bei jo taikymą reglamentuojančiais teisės aktais, ir pradėję veiklą iki 2004 m. balandžio 30 d., nuo 2004 m. gegužės 1 d. gali toliau ją tęsti muitų teisės aktų nustatyta tvarka. Muitinės sandėliavimo procedūrų, pradėtų iki Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą, tinkamam užbaigimui, buvo numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų

pataisų IV priede, kuriame numatyta, kad muitinės sandėliavimo procedūrai užbaigti naujojoje valstybėje narėje po įstojimo į Europos Sąjungą buvo numatytos taikytinos specialios sąlygos: jeigu maito mokesčio suma yra nustatoma, atsižvelgiant į importuotų prekių pobūdį, muitinę vertę ir kiekį tuo metu, kai jos pateikiamos procedūrai ir jeigu atitinkama deklaracija buvo priimta iki įstojimo į Europos Sąjungą dienos, šiuos elementus apsprendžia įstatymai, taikomi toje valstybėje narėje iki įstojimo į Europos Sąjungą dienos. Nepaisant to, turi būti taikomi Bendrojo muitų tarife nurodyti muitų tarifai, galiojantys skolos atsiradimo metu, ir tokie maito mokesčiai priklauso Bendrijos nuosaviems ištekliams.⁵⁹ Taigi šiuo Stojimo sutarties akto IV priedu ir Lietuvos Respublikos muitinės įstatymu buvo sureguliuotas muitinės sandėlių veiklos tęstinumas po Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą ir taip išvengta muitinės sandėlių veiklos sutrikimo, kurį būtų sukėlęs teisinio reglamentavimo pasikeitimas.

Vadovaujantis Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. 1B-383 patvirtintų Tipinių A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos taisyklių 4 punktu, muitinės sandėliuose laikomos prekės, kurioms muitinio sandėliavimo procedūra netaikoma, turi būti apskaitomos ir laikomos atskirai nuo prekių, kurioms ši procedūra taikoma, išskyrus atvejus, nurodytus 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas 534 straipsnyje (muitinė gali leisti bendrą saugojimą, jeigu ne visada įmanoma nustatyti kiekvienos prekių rūšies muitinį statusą). Toks pats reikalavimas buvo numatytas ir Lietuvos Respublikos 2001 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 744 patvirtintų Muitinės sandėlių steigimo ir veiklos taisyklių 56 punkte. Tačiau teisės aktuose nėra detalizuota muitinės sandėliuose saugomų Bendrijos prekių laikymo tvarka ir apskaitos vedimas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 744 patvirtintų Muitinės sandėlių steigimo ir veiklos taisyklių 35 punktas įpareigojo muitinės sandėlio savininką kas ketvirtį (muitinės reikalavimu - ir dažniau) iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio 10 dienos privalėjo pateikti teritorinei muitinei, kurios veiklos zonoje įsteigtas muitinės sandėlis, Muitinės departamento nustatytos formos praėjusio ketvirčio prekių apyvartos ataskaitą, kurioje nurodomi tikslūs prekių kiekiai, esantys muitinės sandėlyje ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.⁶⁰ Muitinės pareiga tikrinti ir kontroliuoti muitinės sandėlių veiklą išliko ir Lietuvai įstojus į

⁵⁹ Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų IV priedas // Valstybės žinios, 2004, Nr. 1 – 1.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 16 d. nutarimas Nr.744 „Dėl Muitinės sandėlių steigimo ir veiklos taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios 2001, Nr. 53-1879.

Bendrija, tačiau įpareigojimas muitinės sandėlio savininkams teikti ataskaitas teisės aktuose nenumatytas. Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. 1B-383 patvirtintų Tipinių A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos taisyklių 1 punkte numatyta, kad muitinės sandėliuose laikomų prekių duomenų apskaita, kurios tvarka turi būti suderinta su muitine, būtina muitinio sandėliavimo procedūros vykdymo kontrolei bei muitinės sandėlių veiklos priežiūrai. Taigi muitinė privalo tikrinti ir kontroliuoti muitinės sandėlių veiklą, tačiau ši kontrolė iš esmės yra apsunkinta. Juk žymiai yra paprasčiau kontroliuoti ataskaitų pagalba, negu kiekvieną kartą vykti į muitinės sandėlį tikrinti jo veiklos. Nors teritorinės muitinės, išduodamos leidimus steigti muitinės sandėlį, numato pareigą muitinės sandėlio savininkui pateikti prekių apskaitos ataskaitą, tačiau tikslinga būtų šią pareigą įtvirtinti ir teisės aktuose. Prekių apskaitos kontrolė ypač aktuali yra taikant supaprastintas muitinio sandėliavimo procedūras.

3. MUITINIO SANDĖLIAVIMO PROCEDŪROS TAIKYMO LIETUVOJE ANALIZĖ

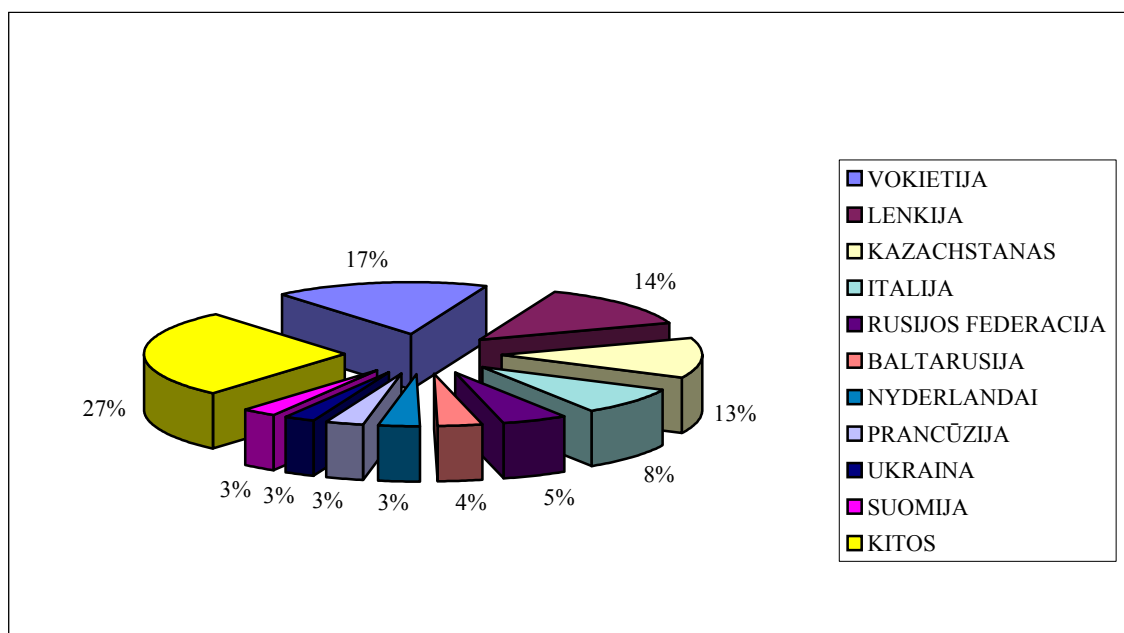
3.1 Į muitinės sandėlius importuojamų prekių ir muitinio sandėliavimo procedūros taikymo analizė

Atsižvelgiant į darbo tikslą ir uždavinius, darbe analizuoju muitinio sandėliavimo procedūros taikymą Lietuvoje 2003 – 2005 metais, nes šio laikotarpio duomenys geriausiai atspindi muitinio sandėliavimo procedūros taikyme Lietuvoje įvykusių pokyčius stojant į Europos Sąjungą.

Remiantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateiktais duomenimis į Lietuvos Respubliką 2003 metais buvo importuota prekių už 30268,7 mln. litų, eksportuota prekių už 22145,1 mln. litų.⁶¹ Į muitinės sandėlius 2003 metais buvo importuota prekių už 6676,32 mln. litų (duomenys pateikti pav. Nr.7), kas sudarė penktadalį (22 %) viso prekių importo. Iš muitinės sandėlių 2003 metais buvo reeksportuota prekių už 3719,57 mln. litų (duomenys pateikti pav. Nr.11), kas sudarė 16,79 % viso prekių eksporto.

Analizuojant į Lietuvos muitinės sandėlius 2003-2005 metais įvežamų prekių srautų struktūrą pagal valstybes, buvo pastebėti tam tikri svarbūs pokyčiai. 2003 metais (duomenys pateikti paveiksle Nr.4) tarp šalių, iš kurių įvežta daugiausiai prekių pirmavo Vokietija (įvežta

Paveikslas Nr.4 2003 m. įvežtų prekių srautai pagal šalis siuntėjas

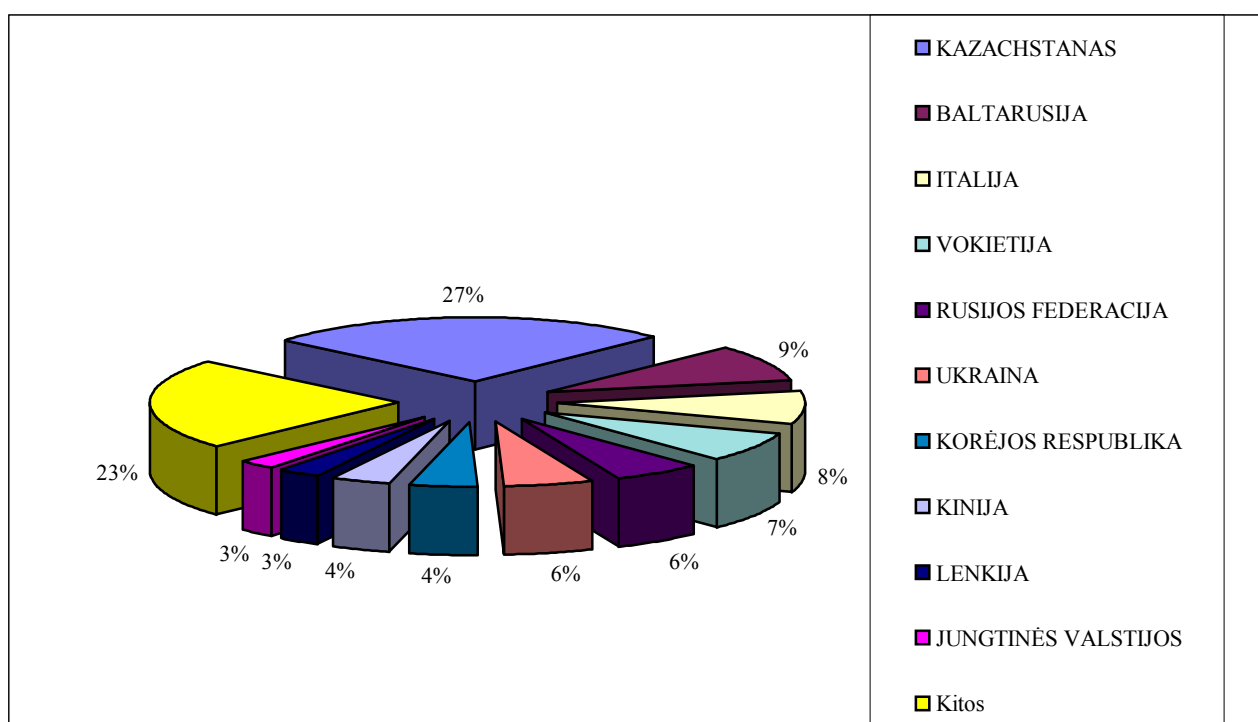
Pagal Muitinės informacinių sistemų centro pateiktus duomenis

⁶¹ Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Teminės lentelės, užsienio prekyba, užsienio prekybos balansas // <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=391>

prekių už 1143,58 mln. litų, kas sudarė 17,13 % visų 2003 metais įvežtų prekių) ir Lenkija (įvežta prekių už 916,40 mln. litų, kas sudarė 13,73 % visų įvežtų prekių). Taip pat 2003 metais tarp 10 šalių, iš kurių daugiausiai buvo įvežta prekių, pateko Italija (įvežta prekių už 565,90 mln. litų, kas sudarė 8,48 % visų įvežtų prekių), Nyderlandai (įvežta prekių už 217,63 mln. litų, kas sudarė 3,26 % įvežtų prekių), Prancūzija (įvežta prekių už 201,80 mln. litų, kas sudarė 3,02 % įvežtų prekių) ir Suomija (įvežta prekių už 178,84 mln. litų, kas sudarė 2,68 % įvežtų prekių). Taigi 2003 metais iš dabartinių Europos Sąjungos narių valstybių buvo įvežama beveik pusė (48,3 %) iš visų tais metais įvežtų prekių. Be minėtų 6 Europos Sąjungos narių valstybių į 10 valstybių, iš kurių 2003 metais daugiausiai buvo įvežta prekių, tarpą dar pateko NVS valstybės: Kazachstanas (įvežta prekių už 838,97 mln. litų, kas sudarė 12,57 % įvežtų prekių), Rusijos federacija (įvežta prekių už 358,20 mln. litų, kas sudarė 5,37 % įvežtų prekių), Baltarusija (įvežta prekių už 237,22 mln. litų, kas sudarė 3,55 % įvežtų prekių) ir Ukraina (įvežta prekių už 183,31 mln. litų, kas sudarė 2,57 % įvežtų prekių). Bendrai iš minėtų NVS valstybių įvežta beveik ketvirtadalis (24,19 %) iš visų tais metais įvežtų prekių.

2004 metais (duomenys pateikti paveiksle Nr.5) Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, tarp 10 šalių, iš kurių daugiausiai buvo įvežta prekių, pateko tik 3 Europos Sąjungos valstybės narės: Italija (įvežta prekių už 457,64 mln. litų, kas sudarė 8,40 % visų 2004 metais įvežtų prekių), Vokietija (įvežta prekių už 403,71 mln. litų, kas sudarė 7,41% įvežtų prekių) ir Lenkija (įvežta prekių už 161,35 mln. litų, kas sudarė 2,96 % įvežtų prekių), o Prancūzija, Nyderlandai ir

Paveikslas Nr.5 2004 m. įvežtų prekių srautai pagal šalis siuntėjas

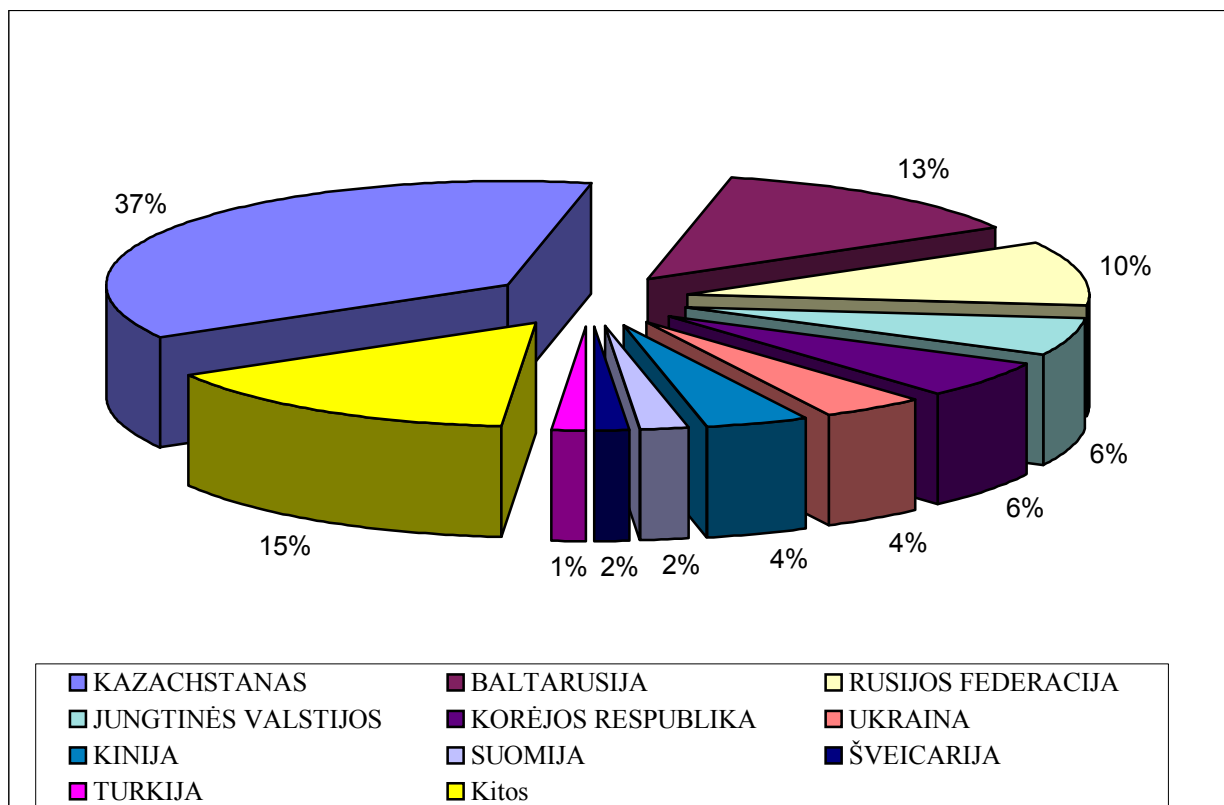

Pagal Muitinės informacinių sistemų centro pateiktus duomenis

Suomija nebeatėko tarp 10 šalių, įvežusių daugiausiai prekių 2004 metais. Jas pakeitė trys naujos valstybės - Korėjos Respublika (iš kurios įvežta prekių už 236,73 mln. litų, kas sudarė 4,35 % įvežtų prekių), Kinija (iš kurios įvežta prekių už 207,90 mln. litų, kas sudarė 3,82 % įvežtų prekių) ir Jungtinės Amerikos Valstijos (įvežta prekių už 136,25 mln. litų, kas sudarė 2,50 %). Tuo tarpu 2004 metais tarp 10 šalių, iš kurių įvežta daugiausiai prekių, pirmavo NVS šalys: Kazachstanas (įvežta prekių už 1458,72 mln. litų, kas sudarė 26,78 % įvežtų prekių) ir Baltarusija (įvežta prekių už 495,01 mln. litų, kas sudarė 9,09 % įvežtų prekių). Tarp 10 šalių pateko ir Rusijos federacija, iš kurios buvo įvežta prekių už 322,84 mln. litų (5,93 %) bei Ukraina, iš kurios buvo įvežta prekių už 315,04 mln. litų (5,78 %). Jei palyginsime su 2003 metais įvežtų prekių šrautais pastebėtina, kad prekių šrautai iš Europos Sąjungos valstybių narių sumažėjo (pvz.: Vokietija nuo 17,13 % iki 7,41 %; Lenkija nuo 13,73 % iki 2,96 %), o prekių šrautai iš NVS šalių išaugo (pvz.: Kazachstanas nuo 12,57 % iki 26,78 %; Baltarusija nuo 3,55 % iki 9,09 %; Ukraina nuo 2,57 % iki 5,78 %).

2005 metais (duomenys pateikti paveiksle Nr.6) daugiausiai prekių buvo įvežta iš NVS šalių: Kazachstano (įvežta prekių už 1602,76 mln. litų, kas sudarė 36,66 % visų 2005 metais įvežtų prekių), Baltarusijos (įvežta prekių už 585,58 mln. litų, kas sudarė 13,40 % visų įvežtų prekių), Rusijos federacijos (įvežta prekių už 429,12 mln. litų, kas sudarė 9,82 % visų įvežtų prekių) ir Ukrainos (įvežta prekių už 184,18 mln. litų, kas sudarė 4,21 % visų įvežtų prekių).

Paveikslas Nr.6 2005 m. įvežtų prekių šrautai pagal šalis siuntėjas

Pagal Muitinės informacinių sistemų centro pateiktus duomenis

Taigi prekių srautai iš NVS šalių ir 2005 metais augo. Bendrai iš minėtų NVS šalių buvo įvežta beveik du trečdaliai (64,09 %) visų 2005 metais įvežtų prekių. Be minėtų NVS šalių, į 10 daugiausiai įvežusių prekių šalių grupę, kaip ir 2004 metais, pateko Jungtinės Amerikos Valstijos (įvežusios prekių už 264,01 mln. litų, kas sudarė 6,04 % visų įvežtų prekių), Korėjos Respublika (įvežusi prekių už 250,64 mln. litų, kas sudarė 5,73 % visų įvežtų prekių) ir Kinija (įvežusi prekių už 179,49 mln. litų, kas sudarė 4,11 % visų įvežtų prekių). Palyginus su 2004 metais, tarp 10 šalių daugiausiai įvežusių prekių, pasikeitė trys šalys. Suomija (įvežta prekių už 82,76 mln. litų, kas sudarė 1,89 % visų prekių), Šveicarija (įvežta prekių už 69,62 mln. litų, kas sudarė 1,59 % visų prekių) ir Turkija (įvežta prekių už 53,25 mln. litų, kas sudarė 1,22 % visų prekių).

Palyginus aukščiau minėtus 2003-2005 metų duomenis (priede Nr.1) matyti, kad per šį laikotarpį pasikeitė pagrindiniai prekybos partneriai. Jeigu 2003 metais 10 šalių tarpe, iš kurių buvo įvežama daugiausiai prekių, buvo 6 Europos Sąjungos valstybės narės (Vokietija, Italija, Lenkija, Prancūzija, Nyderlandai ir Suomija) ir iš jų buvo įvežama beveik pusė (48,3 %) tais metais įvežtų prekių, tai 2004 metais dešimtuke liko trys Europos Sąjungos valstybės narės (Italija, Vokietija ir Lenkija) ir iš jų buvo įvežta nepilnas penktadalis (18,77 %) tais metais įvežtų prekių, o 2005 metais liko tik viena Europos Sąjungos valstybė narė Suomija ir įvežamų prekių srautas sumažėjo iki 1,89 % tais metais įvežtų prekių. Tuo tarpu prekių įvežimas iš NVS valstybių (Kazachstano, Baltarusijos, Rusijos federacijos ir Ukrainos) išaugo nuo ketvirtadalio (24,19 %) visų 2003 metais įvežtų prekių iki beveik dviejų trečdalių (64,09 %) visų 2005 metais įvežtų prekių. Taip pat per šį laikotarpį tarp pagrindinių prekybos partnerių išsivertino Jungtinės Amerikos Valstijos (6,04 % visų 2005 metais įvežtų prekių), bei Azijos šalys: Korėjos Respublika (5,73 % visų 2005 metais įvežtų prekių) ir Kinija (4,11 % visų 2005 metais įvežtų prekių). Taip pat matyti, kad įvežamų prekių dalis iš kitų šalių sumažėjo nuo 1834,47 mln. litų (27,48 %) 2003 metais iki 670,00 mln. litų (15,33 %) 2005 metais.

Analizuojant 2003 metais importuojamų į muitinės sandėlius prekių struktūrą pagal Kombinuotosios nomenklatūros pozicijas (duomenys pateikti prieduose Nr.2 ir Nr.3), matyti, kad daugiausiai (12,31 % visų tais metais įvežtų prekių) buvo įvežama ferolydinių (KN 7202 pozicija) – įvežta 506,55 tūkstančiai tonų, kurių vertė 821,69 mln. litų. Tačiau daugiausiai (16,17 % visų tais metais įvežtų prekių) buvo įvežamų prekių iš Kombinuotosios nomenklatūros XVI skyriaus „Mašinos ir mechaniniai įrenginiai; Elektros įrenginiai; Jų dalys; Garso įrašymo ir atkūrimo aparatai, televizijos vaizdo ir garso įrašymo ir atkūrimo aparatai, šių dirbinių dalys bei reikmenys“, t.y. KN 8450 pozicijos prekių (skalbyklių įvežta 40,99 tūkstančiai tonų, kurių vertė 548,91 mln. litų (8,22 %), KN 8418 pozicijos prekių (šaldytuvų, šaldiklių įvežta 18,96

tūkstančiai tonų, kurių vertė 297,42 mln. litų (4,45 %) ir KN 8516 pozicijos prekių (elektrinių šildytuvų) įvežta 7,73 tūkstančiai tonų prekių, kurių vertė 233,58 mln. litų (3,50 %). Taip pat žymią dalį įvežamų krovinių (7,25 % visų taisy metais įvežtų prekių) sudarė Kombinuotosios nomenklatūros XVII skyriaus „Antžeminio, oro, vandens transporto priemonės ir pagalbinių transporto įrenginiai“ prekės t.y., KN 8703 pozicijos (automobilių) įvežta 25,05 tūkstančiai tonų prekių, kurių vertė 359,97 mln. litų (5,39 %) ir 8701 pozicijos (traktorių ir vilkikų) įvežta 11,08 tūkstančiai tonų prekių, kurių vertė 123,91 mln. litų (1,86 %) prekių.

2004 metais (duomenys pateikti prieduose Nr.2 ir Nr.3), kaip ir 2003 metais, daugiausiai (pagal prekių vertę) buvo įvežta ferolydinių (KN pozicija 7202) – 516,03 tūkstančiai tonų (21,82 % visų taisy metais įvežtų prekių), kurių vertė sudarė 1428,60 mln. litų (26,23 %). Taip pat tarp 10, daugiausiai 2004 metais įvežtų, prekių pateko Kombinuotosios nomenklatūros 72 skirsnyje „Geležis ir plienas (Juodieji metalai)“ klasifikuojamos prekės : geležies ir nelegiruoto plieno pusgaminiai (KN 7207 pozicija), kurių įvežta 4,94 tūkstančiai tonų už 100,59 mln. litų; plokšti valcavimo produktai iš geležies arba iš nelegiruoto plieno (KN 7208 pozicija), kurių įvežta 64,23 tūkstančiai tonų už 84,09 mln. litų. Tuo tarpu pagal svorį 2004 metais daugiausiai buvo įvežta naftos alyvų (KN pozicija 2710) – 1076,74 tūkstančiai tonų (45,54 % visų taisy metais įvežtų prekių pagal svorį), kurių vertė 419,23 mln.litų. Be to, tarp 10 daugiausiai įvežamų prekių, pateko 4 prekių pozicijos iš Kombinuotosios nomenklatūros XVI skyriaus (13,53 % visų 2004 metais įvežtų prekių), t.y KN 8450 pozicijos prekės (skalbyklės), kurių įvežta už 316,93 mln. litų (24,94 tūkstančiai tonų), KN 8528 pozicijos prekės (TV, vaizdo monitoriai), kurių įvežta už 186,18 mln. litų (8,34 tūkstančiai tonų), KN 8516 pozicijos prekės (elektriniai šildytuvai), kurių įvežta už 108,90 mln. litų (4,25 tūkstančiai tonų) ir KN 8418 pozicijos prekės (šaldytuvai, šaldikliai), kurių įvežta už 108,90 mln.litų (6,71 tūkstančiai tonų). Palyginus su 2003 metais, 2004 metais sumažėjo įvežamų automobilių (KN 8703 pozicija), kurių buvo įvežta 16,34 tūkstančiai tonų už 200,87 mln. litų. Be to, 2004 metais tarp 10 daugiausiai įvežamų prekių, pateko žuvų filė ir kita žuvų mėsa (KN 0304 pozicija), kurių įvežta už 96,27 mln. litų.

2005 metais (duomenys pateikti prieduose Nr.2 ir Nr.3) daugiausiai (pagal prekių vertę) buvo įvežta ferolydinių – 609,74 tūkstančiai tonų už 1566,21 mln. litų (35,83 % visų 2005 metais įvežtų prekių vertės).

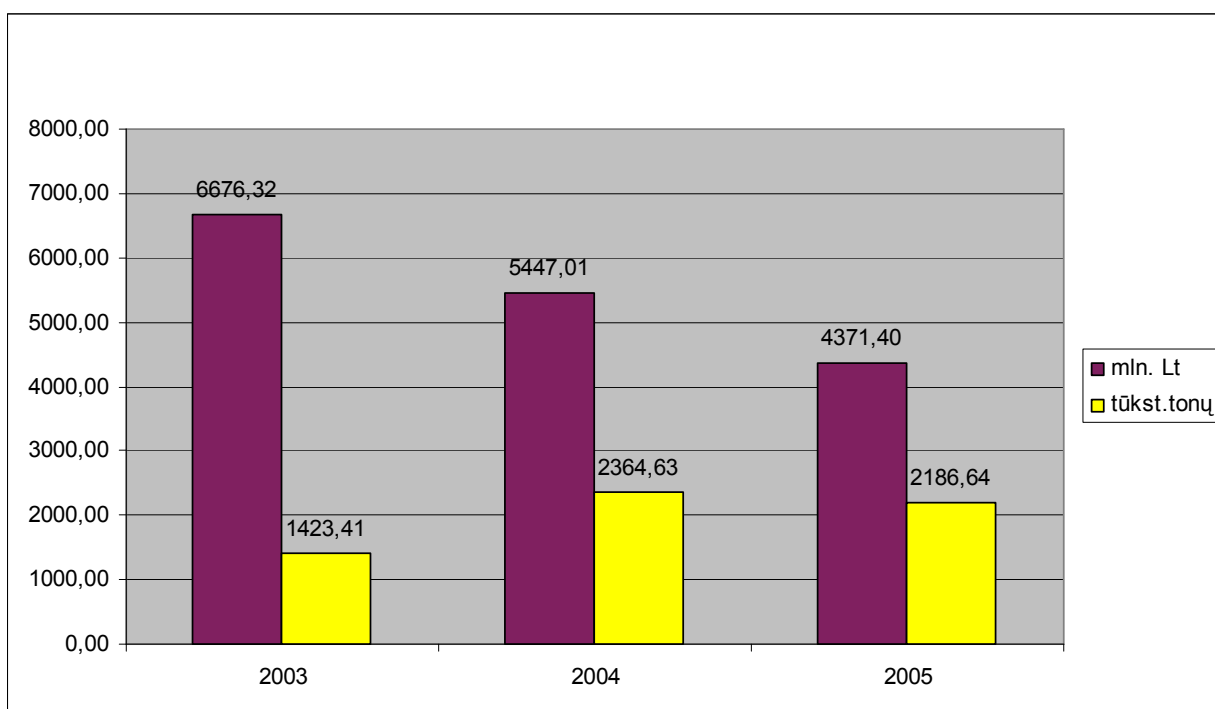
Atsižvelgiant į įvežamų prekių svorį, 2005 metais daugiau kaip pusė (51,19 %) visų įvežamų prekių sudarė naftos alyvos (KN 2710), kurių buvo įvežta 1119,30 tūkstančiai tonų. Tuo tarpu, iš Kombinuotosios nomenklatūros XVI skyriaus „Mašinos ir mechaniniai įrenginiai; Elektros įrenginiai; Jų dalys; Garso įrašymo ir atkūrimo aparatai, televizijos vaizdo ir garso

įrašymo ir atkūrimo aparatai, šių dirbinių dalys bei reikmenys“ tarp 10 daugiausiai įvežamų prekių pateko tik KN 8528 pozicijos prekės (TV, vaizdo monitoriai), kurių buvo įvežta 7,98 tūkstančiai tonų už 181,52 mln. litų ir KN 8540 pozicijos prekės (elektroninės lempos ir vamzdžiai), kurių įvežta 8,82 tūkstančiai tonų už 126,58 mln. litų. Tarp 10 daugiausiai įvežamų prekių taip pat pateko automobiliai, kurių buvo įvežta 14,99 tūkstančiai tonų už 119,80 mln. litų.

Palyginus aukščiau minėtus 2003-2005 metų duomenis (duomenys pateikti prieduose Nr.2 ir Nr.3) matyti, kad per šį laikotarpį daugiausiai buvo įvežama (ir didėjo) ferolydinių (KN 7202 pozicija) ir naftos alyvų (KN 2710 pozicija). Tuo tarpu 2003-2005 metais įvežamų minėto Kombinuotosios nomenklatūros XVI skyriaus prekių (KN 8450, 8528, 8418, 8516, 8540 pozicijų) sumažėjo nuo 16,17 % (1079,91 mln. litų) iki 7,05 % (308,10 mln. litų) visų tais metais įvežtų prekių vertės. Lyginamuoju laikotarpiu automobilių (KN 8703 pozicija) įvežimas sumenko nuo 359,97 mln. litų iki 119,80 mln. litų. Pažymėtina, kad šiuo laikotarpiu iki 236,68 mln. litų (5,42 % visų įvežtų prekių vertės) išaugo į muitinės sandėlius įvežamų sušaldytų žuvų (KN 0303 pozicija) bei žuvų filė ir kitos žuvų mėsos (KN 0304 pozicija).

Taigi, kaip matyti (duomenys pateikti paveiksle Nr.7) į muitinės sandėlius 2005 metais

Paveikslas Nr.7 Įvežtų prekių vertė ir svoris 2003-2005

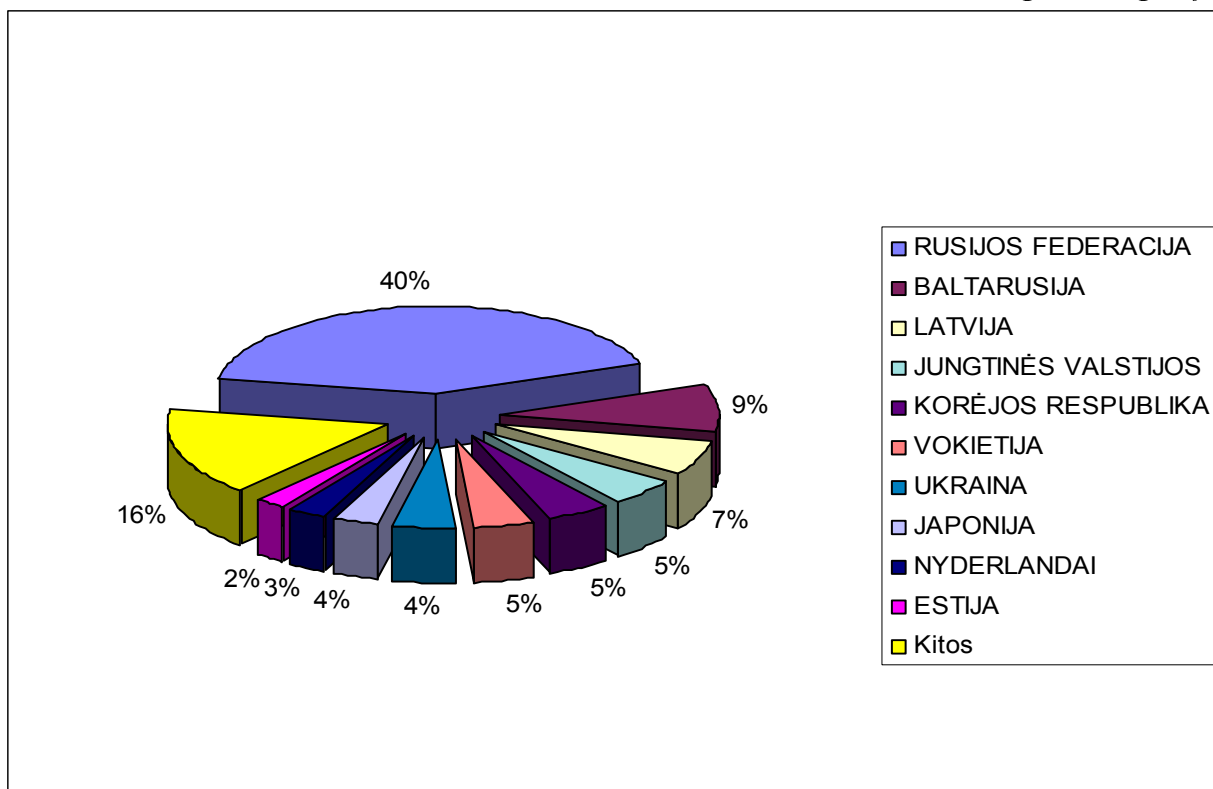
Pagal Muitinės informacinių sistemų centro pateiktus duomenis buvo įvežta 2186,64 tūkstančiai tonų prekių. Lyginant su 2003 metais, kai buvo įvežta 1423,41 tūkstančiai tonų, 2005 metais įvežamų prekių kiekis išaugo 53 %, tačiau jis buvo 13 % mažesnis nei 2004 metais, kuomet buvo įvežta 2364,63 tūkstančiai tonų prekių. Tuo tarpu

lyginamuoju laikotarpiu įvežamų prekių vertė kasmet mažėjo apie 20 % ir sumažėjo nuo 6676,32 mln. litų 2003 metais iki 4371,40 mln. litų 2005 metais. Atsižvelgiant į tai, galima daryti išvadą, kad didesnės vertės prekes, keičia mažesnės vertės prekės, tačiau jų gabenama didesni kiekiai.

3.2 Iš muitinės sandėlių reeksportuojamų prekių ir muitinio sandėliavimo procedūros taikymo analizė

Analizuojant iš Lietuvos muitinės sandėlių 2003 metais išvežamų prekių srautų struktūrą pagal šalis gavėjas (duomenys pateikti paveiksle Nr.8) matyti, kad daugiausiai prekių buvo išvežama į Rusijos federaciją (išvežta prekių už 1536,59 mln. litų, kas sudarė 41,31 % visų 2003 metais išvežtų prekių) ir Baltarusiją (išvežta prekių už 329,09 mln. litų, kas sudarė 8,85 % visų 2003 metais išvežtų prekių). Taip pat 2003 metais tarp 10 šalių, į kurias daugiausiai buvo

Paveikslas Nr.8 2003 m. išvežtų prekių srautai pagal šalis gavėjas

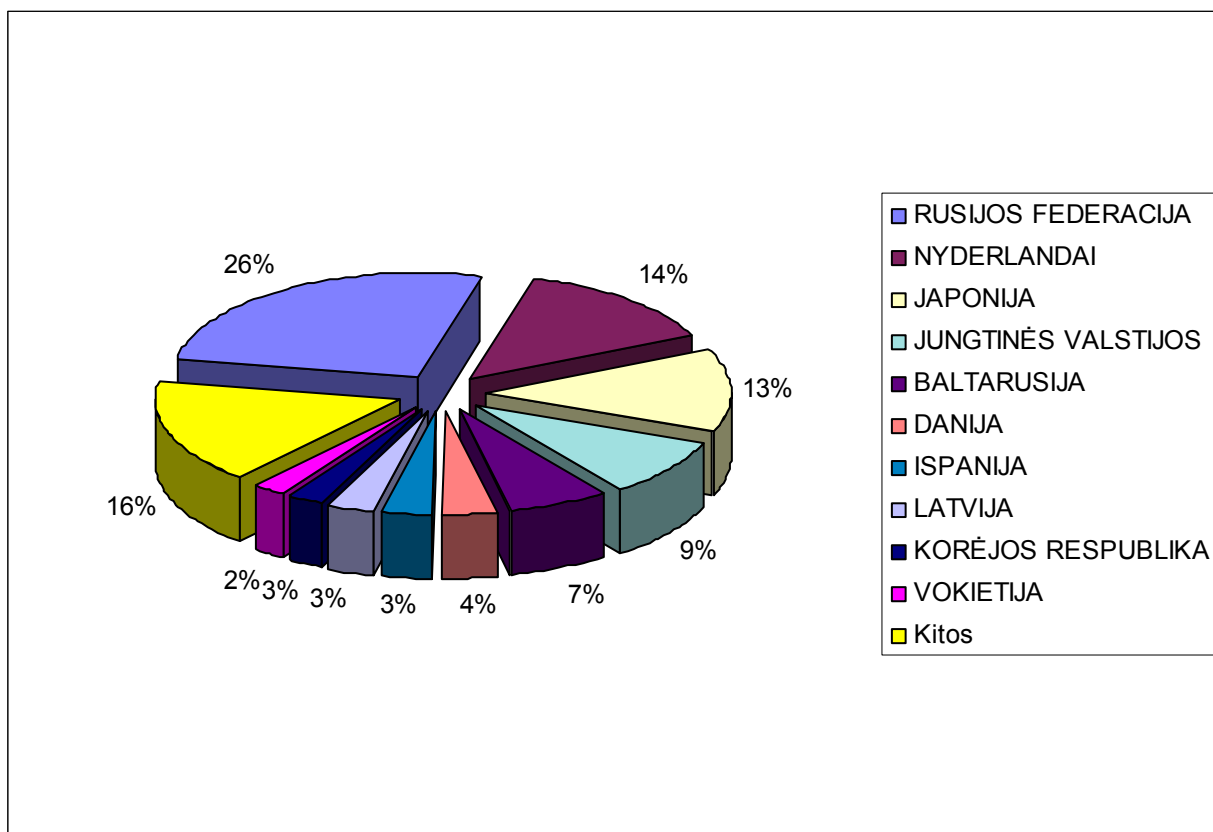

Pagal Muitinės informacinių sistemų centro pateiktus duomenis išvežta prekių pateko ir dar viena NVS valstybė – Ukraina, į kurią buvo išvežta prekių už 167,25 mln. litų, kas sudarė 4,50 % visų 2003 metais išvežtų prekių. Bendrai į minėtas NVS valstybes 2003 metais buvo išvežta daugiau kaip pusė (54,66 %) visų tais metais iš Lietuvos muitinės sandėlių reeksportuotų prekių. Iš dabartinių Europos Sąjungos valstybių narių, tarp 10

šalių, į kurias 2003 metais daugiausiai buvo išvežta prekių, pateko Latvija (išvežta prekių už 242,56 mln. litų, kas sudarė 6,52 % visų 2003 metais išvežtų prekių), Vokietija (išvežta prekių už 169,00 mln. litų, kas sudarė 4,54 % visų 2003 metais išvežtų prekių), Nyderlandai (išvežta prekių už 95,94 mln. litų, kas sudarė 2,58 % visų 2003 metais išvežtų prekių) ir Estija (išvežta prekių už 169,00 mln. litų, kas sudarė 4,54 % visų 2003 metais išvežtų prekių). Taigi 2003 metais į minėtas dabartines Europos Sąjungos valstybes nares buvo išvežama 15,89 % iš visų tais metais išvežtų prekių. Taip pat 2003 metais tarp pagrindinių šalių gavėjų buvo Jungtinės Amerikos Valstijos (išvežta prekių už 185,18 mln. litų, kas sudarė 4,98 % visų 2003 metais išvežtų prekių), Korėjos Respublika (išvežta prekių už 177,38 mln. litų, kas sudarė 4,77 % visų 2003 metais išvežtų prekių) ir Japonija (išvežta prekių už 131,07 mln. litų, kas sudarė 3,52 % visų 2003 metais išvežtų prekių).

2004 metais (duomenys pateikti paveiksle Nr.9), Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą,

Paveikslas Nr.9 2004 m. išvežtų prekių srautai pagal šalis gavėjas

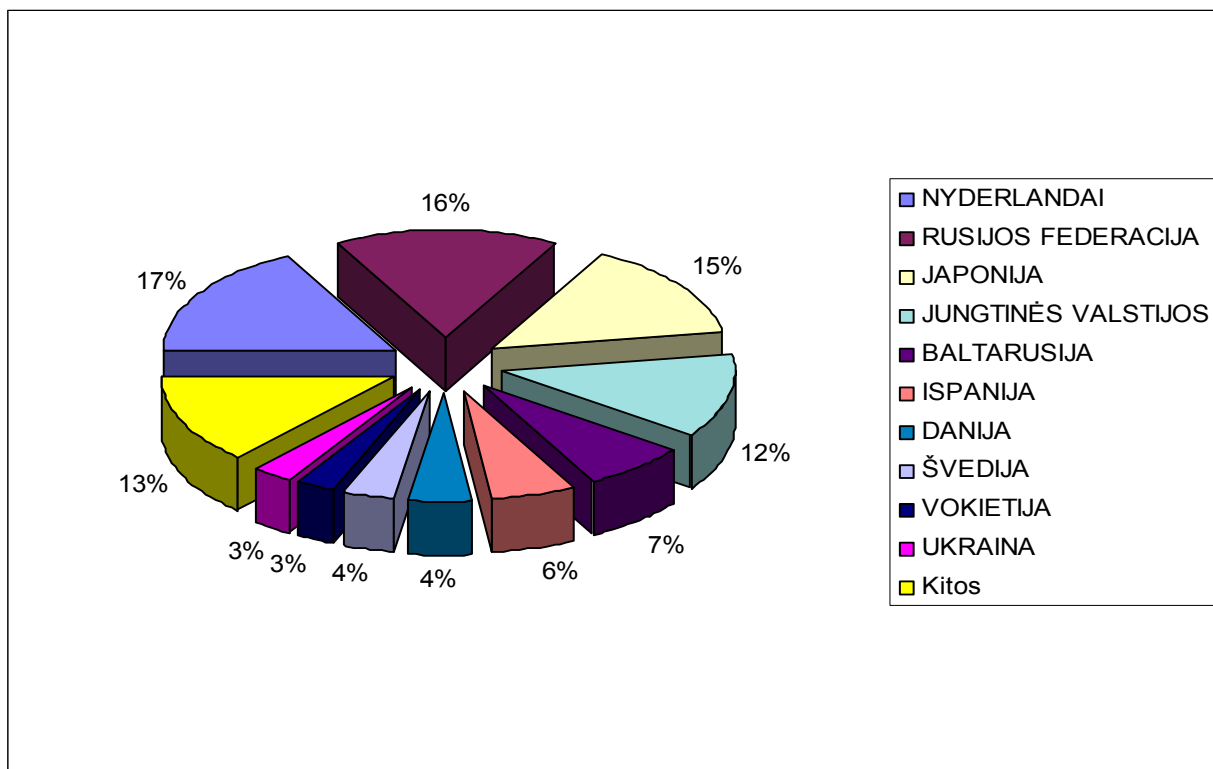

Pagal Muitinės informacinių sistemų centro pateiktus duomenis tarp 10 šalių, į kurias daugiausiai buvo išvežta prekių pateko tik 2 NVS valstybės: Rusijos federacija (išvežta prekių už 1018,09 mln. litų, kas sudarė 26,42 % visų 2004 metais išvežtų prekių) ir Baltarusija (išvežta prekių už 261,02 mln. litų, kas sudarė 6,77 % visų 2004 metais išvežtų prekių) į kurias buvo išvežta apie trečdalį (33,19 %) visų 2004 metais išvežtų prekių. Tuo tarpu 2004 metais tarp 10 šalių, į kuriais daugiausiai buvo išvežta prekių, pateko 5 Europos

Sjungos valstybės narės: Nyderlandai (išvežta prekių už 537,63 mln. litų, kas sudarė 13,95 % visų 2004 metais išvežtų prekių), Danija (išvežta prekių už 137,43 mln. litų, kas sudarė 3,57 % visų 2004 metais išvežtų prekių), Ispanija (išvežta prekių už 128,37 mln. litų, kas sudarė 3,33 % visų 2004 metais išvežtų prekių), Latvija (išvežta prekių už 116,43 mln. litų, kas sudarė 3,02 % visų 2004 metais išvežtų prekių) ir Vokietija (išvežta prekių už 87,18 mln. litų, kas sudarė 2,04 % visų 2004 metais išvežtų prekių). Bendrai į Europos Sąjungos valstybes nares 2004 metais buvo išvežta ketvirtadalis (25,91 % visų 2004 metais išvežtų prekių). 2004 metais, palyginus su 2003 metais, padidėjo išvežamų prekių srautai į Japoniją (išvežta prekių už 499,88 mln. litų, kas sudarė 12,97 % visų 2004 metais išvežtų prekių) ir Jungtines Amerikos Valstijas (išvežta prekių už 337,57 mln. litų, kas sudarė 8,76 % visų 2004 metais išvežtų prekių).

2005 metais (duomenys pateikti paveiksle Nr.10) daugiausia prekių buvo išvežta į 4 valstybes: Nyderlandus (išvežta prekių už 543,66 mln. litų, kas sudarė 17,09 % visų 2005 metais

Paveikslas Nr.10 2005 m. išvežtų prekių srautai pagal šalis gavėjas

Pagal Muitinės informacinių sistemų centro pateiktus duomenis išvežtų prekių), Rusijos federaciją (išvežta prekių už 501,38 mln. litų, kas sudarė 15,76 % visų 2005 metais išvežtų prekių), Japoniją (išvežta prekių už 467,03 mln. litų, kas sudarė 14,68 % visų 2005 metais išvežtų prekių) ir Jungtines Amerikos Valstijas (išvežta prekių už 392,80 mln. litų, kas sudarė 12,37 % visų 2005 metais išvežtų prekių). Taigi, tarp 10 šalių, į kuriais daugiausiai buvo išvežta prekių, daugiausia prekių (33,68 % visų 2005 metais išvežtų prekių) buvo išvežta į Europos Sąjungos valstybes nares: Nyderlandus, Ispaniją (išvežta prekių už

186,88 mln. litų, kas sudarė 5,87 % visų 2005 metais išvežtų prekių), Daniją (išvežta prekių už 140,18 mln. litų, kas sudarė 4,41 % visų 2005 metais išvežtų prekių), Švediją (išvežta prekių už 113,49 mln. litų, kas sudarė 3,57 % visų 2005 metais išvežtų prekių) ir Vokietiją (išvežta prekių už 87,18 mln. litų, sudarė 2,74 % visų 2005 metais išvežtų prekių). Į NVS valstybes - Rusijos federaciją, Baltarusiją (išvežta prekių už 234,61 mln. litų, kas sudarė 7,37 % visų 2005 metais išvežtų prekių) ir Ukrainą (išvežta prekių už 87,14 mln. litų, kas sudarė 2,74 % visų 2005 metais išvežtų prekių), - 2005 metais buvo išvežta ketvirtadalis (25,87 % visų 2005 metais išvežtų prekių).

Palyginus aukščiau minėtus 2003-2005 metų duomenis (priedas Nr.4), matyti, kad per šį laikotarpį išliko tie patys pagrindiniai prekybos partneriai – Rusijos federacija, Baltarusija, Nyderlandai, Jungtinės Amerikos Valstijos ir Japonija, tačiau pasikeitė prekių apimtys išvežamos į minėtas šalis. 2003-2005 metais išvežamų prekių apimtys (pagal vertę) į Rusijos federaciją sumažėjo 3 kartus nuo 1536,59 mln. litų iki 501,38 mln. litų. Taip pat išvežamų prekių apimtys sumažėjo ir į kitas 2 NVS valstybes – Baltarusiją (nuo 329,09 mln. litų 2003 metais iki 234,61 mln. litų 2005 metais) ir Ukrainą (nuo 167,25 mln litų 2003 metais iki 87,14 mln. litų 2005 metais). Tuo tarpu išvežimų prekių apimtys 2003-2005 metais labiausiai (beveik 6 kartus) išaugo į Nyderlandus (nuo 95,94 mln. litų iki 543,66 mln. litų). Taip pat žymiai padidėjo išvežamų prekių apimtys į Japoniją (nuo 131,07 mln. litų iki 467,03 mln. litų) ir Jungtines Amerikos Valstijas (nuo 185,18 mln. litų iki 392,80 mln. litų). Taigi išvežamų prekių apimtys į NVS valstybes (Baltarusiją, Rusijos federaciją ir Ukrainą) sumažėjo nuo daugiau kaip pusės (54,66 %) visų 2003 metais išvežtų prekių iki ketvirtadalio (25,87 %) visų 2005 metais išvežtų prekių. Tuo tarpu išvežamų prekių apimtys į Europos Sąjungos valstybes išaugo nuo 591,12 mln. litų (15,89 % visų 2003 metais išvežtų prekių) iki 1071,39 mln. litų (33,68 % visų 2005 metais išvežtų prekių).

Analizuojant 2003 metais iš muitinės sandėlių reeksportuojamų prekių struktūrą pagal Kombinuotosios nomenklatūros pozicijas (duomenys pateikti prieduose Nr.5 ir Nr.6), matyti, kad daugiausia (19,99 % visų tais metais išvežtų prekių pagal vertę) buvo išvežama ferolydinių (KN 7202 pozicija) – išvežta 485,23 tūkstančiai tonų, kurių vertė 743,43 mln. litų. Po to Kombinuotosios nomenklatūros XVII skyriaus „Antžeminio, oro, vandens transporto priemonės ir pagalbinių transporto įrenginiai“ prekės, kurių buvo išvežta 10,2 % visų tais metais išvežtų prekių pagal vertę, tame tarpe automobiliai (KN 8703 pozicija), kurių buvo išvežta 23,12 tūkstančiai tonų už 333,94 mln. litų (8,98 % visų tais metais išvežtų prekių pagal vertę) bei traktoriai ir vilkikai (KN 8701 pozicija), kurių buvo išvežta 6,28 tūkstančiai tonų prekių, kurių vertė 45,45 mln. litų (1,22 % visų tais metais išvežtų prekių pagal vertę). Tarp 10, daugiausiai

išvežamų prekių pagal vertę, pateko 3 prekių pozicijos iš Kombinuotosios nomenklatūros XVI skyriaus „Mašinos ir mechaniniai įrenginiai; Elektros įrenginiai; Jų dalys; Garso įrašymo ir atkūrimo aparatai, televizijos vaizdo ir garso įrašymo ir atkūrimo aparatai, šių dirbinių dalys bei reikmenys“, t.y. KN 8450 pozicijos prekių (skalbyklių išvežta 36,72 tūkstančiai tonų, kurių vertė 287,17 mln. litų (7,72 %), KN 8418 pozicijos prekių (šaldytuvų, šaldiklių išvežta 17,27 tūkstančiai tonų, kurių vertė 115,62 mln. litų (3,11 %) ir KN 8516 pozicijos prekių (elektrinių šildytuvų išvežta 7,20 tūkstančiai tonų prekių, kurių vertė 99,08 mln. litų (2,66 %).

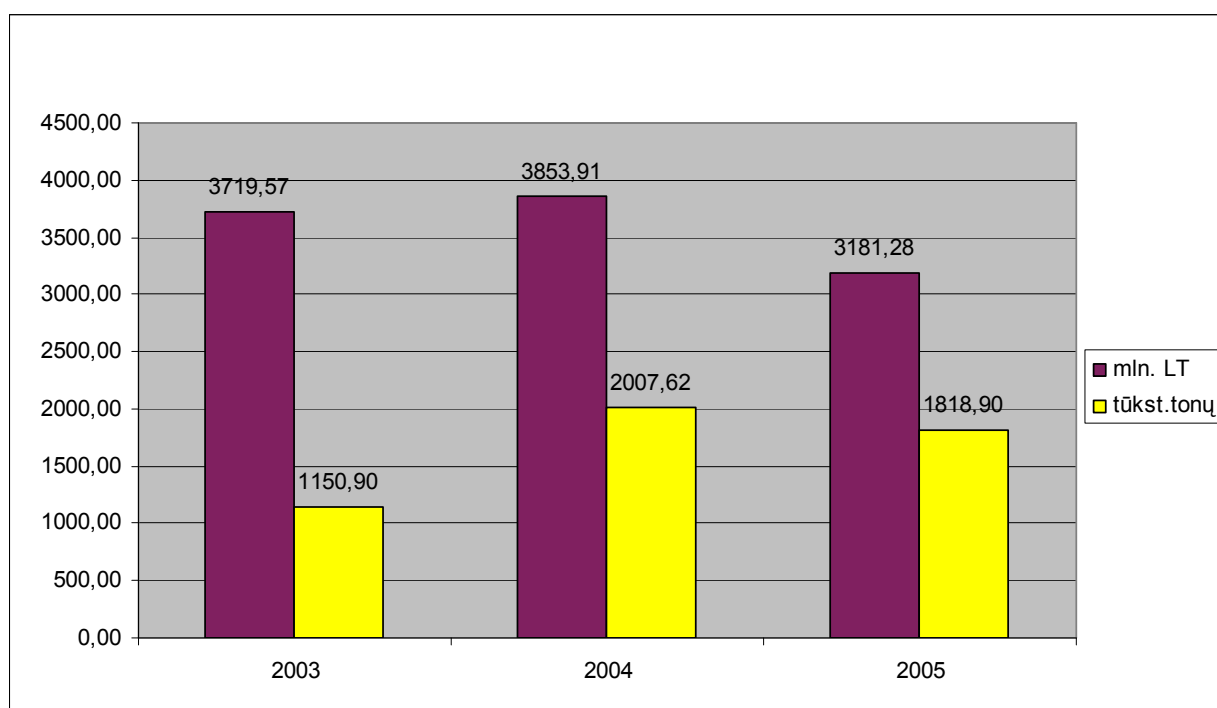
2004 metais (duomenys pateikti prieduose Nr.5 ir Nr.6), kaip ir 2003 metais, daugiausiai (pagal prekių vertę) buvo išvežta ferolydinių (KN pozicija 7202) – 574,40 tūkstančiai tonų, kurių vertė sudarė 1477,55 mln. litų (38,34 % visų tais metais išvežtų prekių). Taip pat tarp 10, daugiausia 2004 metais išvežtų, prekių pateko dar dvi Kombinuotosios Nomenklatūros 72 skirsnyje „Geležis ir plienas (Juodieji metalai)“ klasifikuojamos prekės: geležies ir nelegiruoto plieno pusgaminiai (KN 7207 pozicija), kurių išvežta 102,88 tūkstančiai tonų už 90,93 mln. litų bei plokšti valcavimo produktai iš geležies arba iš nelegiruotojo plieno (KN 7208 pozicija), kurių išvežta 33,76 tūkstančiai tonų už 41,04 mln. litų. Tuo tarpu pagal svorį 2004 metais daugiausiai buvo išvežta naftos alyvų (KN pozicija 2710) – 925,03 tūkstančiai tonų (46,08 % visų tais metais išvežtų prekių pagal svorį), kurių vertė 371,38 mln. litų. Be to, tarp 10 daugiausia išvežamų prekių, pateko 4 prekių pozicijos iš minėto Kombinuotosios nomenklatūros XVI skyriaus (9,31 % visų 2004 metais išvežtų prekių pagal vertę), t.y. KN 8450 pozicijos prekės (skalbyklės), kurių išvežta už 207,13 mln. litų (27,01 tūkstančiai tonų), KN 8516 pozicijos prekės (elektriniai šildytuvai), kurių išvežta už 60,07 mln. litų (4,37 tūkstančiai tonų), KN 8418 pozicijos prekės (šaldytuvai, šaldikliai), kurių išvežta už 50,22 mln. litų (6,58 tūkstančiai tonų) ir KN 8481 pozicijos prekės (vožtuvai, čiaupai), kurių išvežta už 41,61 mln. litų (0,29 tūkstančiai tonų). Palyginus su 2003 metais, 2004 metais sumažėjo išvežamų automobilių (KN 8703 pozicija), kurių buvo išvežta 15,06 tūkstančiai tonų už 193,84 mln. litų. Be to, 2004 metais, tarp 10 daugiausiai išvežamų prekių, pateko žuvų filė ir kita žuvų mėsa (KN 0304 pozicija), kurių išvežta už 64,67 mln. litų (16,10 tūkstančiai tonų).

2005 metais (duomenys pateikti prieduose Nr.5 ir Nr.6) daugiausia (pagal prekių vertę) buvo išvežta ferolydinių – 593,00 tūkstančiai tonų už 1558,66 mln. litų (48,99 % visų 2005 metais išvežtų prekių vertės bei 32,60% visų tais metais išvežamų prekių svorio). Atsižvelgiant į išvežamų prekių svorį, 2005 metais daugiau kaip pusė (51,04 %) visų tais metais išvežamų prekių sudarė naftos alyvos (KN 2710 pozicija), kurių buvo išvežta 928,44 tūkstančiai tonų už 432,20 mln. litų (13,59 % visų 2005 metais išvežtų prekių vertės). Tuo tarpu išvežamų automobilių (KN 8703 pozicija) sumažėjo iki 8,92 tūkstančių tonų už 105,30 mln. litų (3,31 %).

Iš Kombinuotosios nomenklatūros XVI skyriaus „Mašinos ir mechaniniai įrenginiai; Elektros įrenginiai; Jų dalys; Garso įrašymo ir atkūrimo aparatai, televizijos vaizdo ir garso įrašymo ir atkūrimo aparatai, šių dirbinių dalys bei reikmenys“ tarp 10 daugiausiai išvežamų prekių pateko tik KN 8540 pozicijos prekės (elektroninės lempos ir vamzdžiai), kurių buvo išvežta 7,44 tūkstančiai tonų už 67,44 mln. litų (2,21 %) ir KN 8529 pozicijos prekės (antenos ir jų dalys), kurių išvežta 2,08 tūkstančiai tonų už 43,34 mln. litų (1,36%). Būtina pažymėti, kad tarp 10 daugiausiai išvežamų prekių, pateko net 3 pozicijų prekės iš Kombinuotosios nomenklatūros I skyriaus „Gyvi gyvūnai; gyvūninės kilmės produktai“, t.y. žuvų filė ir kita žuvų mėsa (KN 0304 pozicija), kurios išvežta 18,85 tūkstančiai tonų už 102,07 mln. litų (3,21 %), naminių paukščių mėsa (KN 0207 pozicija), kurios išvežta 37,61 tūkstančiai tonų už 64,07 mln. litų (2,01 %) ir sušaldytos žuvys (KN 0303 pozicija), kurių išvežta 17,83 tūkstančiai tonų už 58,63 mln. litų (1,84 %).

Palyginus 2003-2005 metais išvežamų prekių (aukščiau analizuotus) duomenis, matyti, kad per šį laikotarpį daugiausiai buvo išvežama (ir didėjo) ferolydinių (KN 7202 pozicija) bei naftos alyvų (KN 2710 pozicija) ir 2005 metais šios dvi prekės sudarė net 83,64 % (pagal svorį) ir 62,58 % (pagal vertę) visų tais metais išvežtų prekių. Tuo tarpu 2003-2005 metais išvežamų Kombinuotosios nomenklatūros XVI skyriaus prekių apimtys (pagal vertę) sumažėjo nuo 13,49 % (2003 m.) iki 3,57 % (2005 m.). Lyginamuoju laikotarpiu automobilių (KN 8703 pozicija) išvežimas sumažėjo nuo 333,94 mln. litų (8,98 % 2003 metais išvežtų prekių vertės) iki 105,30

Paveikslas Nr.11 Reeksportuotų prekių vertė ir svoris 2003-2005 m.

Pagal Muitinės informacinių sistemų centro pateiktus duomenis

mln. litų (3,31 % 2005 metais išvežtų prekių vertės). Pažymėtina, kad šiuo laikotarpiu iki 224,77 mln. litų (7,06 % visų 2005 metais išvežtų prekių vertės) išaugo iš muitinės sandėlių išvežamų gyvūninės kilmės produktų, t.y. sušaldytų žuvų (KN 0303 pozicija), žuvų filė ir kitos žuvų mėsos (KN 0304 pozicija) bei naminių paukščių mėsos (KN 0207 pozicija).

Kaip matyti (paveikslo Nr.11) iš muitinės sandėlių 2005 metais buvo išvežta 1818,90 tūkstančiai tonų prekių. Lyginant su 2003 metais, kai buvo išvežta 1150,90 tūkstančiai tonų, 2005 metais išvežamų prekių kiekis išaugo 58 % iki 1818,90 tūkstančiai tonų, tačiau jis buvo 16 % mažesnis nei 2004 metais, kuomet buvo išvežta 2007,62 tūkstančiai tonų prekių. Tuo tarpu lyginamuoju laikotarpiu išvežamų prekių vertė sumažėjo nuo 3719,57 mln. litų 2003 metais iki 3181,28 mln. litų 2005 metais. Atsižvelgiant į tai, galima daryti išvadą, kad didesnės vertės prekes, keičia mažesnės vertės prekės, tačiau jų gabenama didesni kiekiai.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Asmuo, eksportuojantis prekes per muitinės sandėlį, turi galimybę iš anksto atlikti visas muitinės procedūras, susijusias su prekių išvežimu iš šalies, ir po to savarankiškai, atsižvelgdamas į tarptautinės rinkos poreikius ar transportavimo galimybes, spręsti prekių išvežimo klausimą iš muitinės sandėlių. Importuojant prekes, muitinės sandėliai suteikia galimybę nemokėti visų priklausančių importo muitų ir mokesčių, padedant jas į muitinės sandėlį ir prekes (laikant muitinės sandėlyje) parduoti, tuomet, kuomet tai yra naudinga. Taigi muitinės sandėliai tarptautinėje prekyboje teikia naudos ir eksportuotojams ir importuotojams.

2. Muitinės sandėliai yra viešieji, kuriais gali naudoti prekių sandėliavimui bet kuris asmuo ir privatieji, kuriuose sandėliuoti prekes gali tik sandėlio savininkas, kuriam tenka atsakomybė. Viešieji sandėliai yra skirstomi į A (atsakingas sandėlio savininkas), B (atsakingas procedūros vykdytojas) ir F (veiklą vykdo muitinė) tipų sandėlius. Privatieji sandėliai yra skirstomi į D (procedūros įforminamos asmens pageidaujamoje vietoje), E (procedūros taikomos, kai prekių nereikia saugoti vietoje, kuri patvirtinta muitinės sandėliu („virtualus sandėlis“) ir C (netaikoma nė viena iš D ir E tipo muitinės sandėliuose nurodytų specialių situacijų) tipų sandėlius.

3. Muitinio sandėliavimo procedūra reglamentuojama trimis lygmenimis: tarptautiniu lygmeniu – Kioto konvencija su pakeitimais; Europos Bendrijos lygmeniu – Bendrijos muitinės kodeksas ir Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos; Nacionaliniu lygmeniu – Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-10-27 nutarimas Nr. 1332 „Dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikoje taisyklių patvirtinimo“ ir Muitinės departamento generalinio direktoriaus įsakymai: 2004-04-13 įsakymas Nr. 1B – 329 „Dėl bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos patvirtinimo“, 2004-04-22 įsakymas Nr. 1B-383 „Dėl tipinių A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos taisyklių patvirtinimo, 2005-02-14 įsakymas Nr. 1B – 121 „Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir jų galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo“.

4. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, muitinio sandėliavimo procedūros teisinis reglamentavimas iš esmės nesikeitė, kadangi iki įstojimo į Europos Sąjungą Lietuvos Respublikos teisės aktai pagal derybinį skyrių „Muitų sąjunga“ buvo gerai suderinti su Europos Bendrijos muitų teise ir atitiko jos reikalavimus.

5. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, importuojamų į muitinės sandėlius prekių srautai iš Europos Sąjungos valstybių narių sumažėjo 2,5 kartus. Jeigu iki stojimo į Europos Sąjungą į Lietuvos muitinės sandėlius pagrindiniai importuotojai buvo Vokietija, Italija, Lenkija, Prancūzija, Nyderlandai ir Suomija, tai po įstojimo į ES 3 kartus padidėjo prekių importas iš NVS valstybių (Kazachstano, Baltarusijos, Rusijos Federacijos ir Ukrainos) bei prekių importas iš Jungtinių Amerikos Valstijų, Korėjos Respublikos ir Kinijos Liaudies Respublikos.

6. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, iš muitinės sandėlių reeksportuojamų prekių pagrindiniai prekybos partneriai - šalys gavėjos nesikeitė, tačiau pasikeitė reeksportuojamų prekių apimtys į šias šalis. Prekių reeksportas į NVS šalis (Rusijos Federaciją, Baltarusiją ir Ukrainą) sumažėjo 2-3 kartus, o į Europos Sąjungos nares valstybes, Japoniją ir Jungtines Amerikos Valstijas išaugo 2-3 kartus.

7. Daugiausia per muitinės sandėlius importuojama ir reeksportuojama ferolydinių (KN 7200 pozicija) ir naftos alyvos (KN 2710 pozicija).

8. Pastebėta tendencija, kad, iš muitinės sandėlių reeksportuojant, prekių apimtis vertine išraiška mažėja, palyginti su jų apimti natūriniais matavimo vienetais. Tai parodo tas faktas, kad reeksportuojamų prekių vertė sumažėjo nuo 3719,57 mln. litų 2003 metais iki 3181,28 mln. litų 2005 metais, o apimtys per tą patį laikotarpį padidėjo nuo 1150,90 iki 1818,90 tūkst. tonų prekių. Reeksportuojamų prekių apimties vertine išraiška mažėjimui gali turėti įtakos ne tik prekių kainų mažėjimas tarptautinėje rinkoje, bet ir muitinės sandėliuose laikomų prekių vertės mažinimas prieš reeksportuojant.

Išanalizavus muitinio sandėliavimo procedūros teisinį reglamentavimą, teiktini sekantys **pasiūlymai** dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo:

1. Šiuo metu galiojančiuose Europos Bendrijos ir nacionaliniuose teisės aktuose nėra įtvirtintas muitinio sandėliavimo procedūros sąvokos apibrėžimas, todėl teisės aktuose turėtų būti įtvirtinta muitinio sandėliavimo procedūros sąvoka. Tai apibrėžta Kioto konvencijos su pakeitimais III priedėlio D priede, kuris nustato standartus ir rekomenduojamą praktiką dėl muitinio sandėliavimo procedūros ir muitinės sandėlių reglamentavimo bei pateikia muitinio sandėliavimo procedūros sąvoką.

2. Kadangi teisės aktuose nėra detalizuota muitinės sandėliuose saugomų Bendrijos prekių laikymo ir apskaitos vedimo tvarka (atskirai nuo Bendrijos prekių statuso neturinčių prekių), reikėtų papildyti Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr.1B-383 patvirtintas Tipinių A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos taisyklės, detalizuojant muitinės sandėliuose saugomų Bendrijos prekių laikymo tvarką ir apskaitos vedimą.

3. Teisės aktuose nenumatytas įpareigojimas muitinės sandėlių savininkams teikti muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos ataskaitas. Siekiant ne tik užtikrinti tinkamą muitinės sandėlių veiklos kontrolę, bet ir ją palengvinti, būtų tikslinga teisės aktuose numatyti prievolę muitinės sandėlių savininkams teikti minėtas ataskaitas.

Taigi, apibendrinant darbo rezultatus, galima konstatuoti, kad *darbe iškelta hipotezė pasitvirtino*. Lietuvos įstojimas į Europos Sąjungą neigiamai neįtakojo muitinio sandėliavimo procedūros taikymo, kadangi jos taikymo pagrindinės nuostatos buvo suderintos su jau dabar galiojančių Europos Bendrijos teisės aktų nuostatomis dar iki Lietuvos įstojimo.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai

1. Komisijos reglamentas (EEB) Nr.2454/93 išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas // Official journal. 1993, L – 253;
2. Tarybos reglamentas (EEB) Nr.2913/92 nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą // Official journal. 1992, L – 302;
3. Tarybos sprendimas Nr.231/2003 dėl Europos bendrijos prisijungimo prie Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos (Kioto konvencijos) pakeitimo protokolo // Official journal. 2003, L – 86;
4. Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų // Valstybės žinios 2004, Nr. 1 – 1;
5. Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų IV priedas, Valstybės Žinios, 2004.01.02, Nr.: 1 – 1;
6. Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos ir jos E.3 priedo dėl muitinės sandėlių ratifikavimo // Valstybės žinios 2002, Nr. 126 – 5729;
7. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios 2004, Nr. 73 – 2517;
8. Lietuvos Respublikos Muitinės kodeksas // Valstybės žinios 1996, Nr. 52 – 1239;
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr.692 „Dėl ilgalaikės (iki 2025 m.) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr.79-2860;
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. 1332 “Dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą,

- įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikos taisyklių patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2004, Nr. 158 – 5774;
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 16 d. nutarimas Nr.744 „Dėl Muitinės sandėlių steigimo ir veiklos taisyklių patvirtinimo” // Valstybės žinios 2001, Nr. 53-1879;
 12. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. balandžio 22 d. įsakymas Nr. 1B-383 „Dėl tipinių A, C, D ir E tipo muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos taisyklių patvirtinimo // Valstybės žinios. 2004, Nr.61 – 2211;
 13. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2006 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. 1B – 254 „Dėl supaprastintų procedūrų taikymo tvarkos” // Valstybės žinios. 2006, Nr. 43 – 1579;
 14. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2003 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. 1B-583 „Dėl muitinės deklaracijų, pateikiamų naudojantis automatinio duomenų apdorojimo techninėmis priemonėmis, pateikimo, priėmimo ir tikrinimo taisyklių patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2003, Nr.65 – 2987;
 15. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. 1B-332 „Dėl prekių saugojimo vietos (teritorijos) tinkamumo A, B, C arba D tipo muitinės sandėlio veiklai ir jos priežiūrai reikalavimų patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2005, Nr. 60 – 2147;
 16. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. vasario 14 d. įsakymas Nr.1B - 121 “Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir jų galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo” // Valstybės žinios. 2005, Nr. 24 – 796;
 17. Tarptautinė muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencija // Valstybės žinios. 2002, Nr. 126 – 5736.

Knygos

18. Baublys A., Transporto politika. – Vilnius: Technika, 1996;
19. Bernatonytė D., Tarptautinės prekybos pagrindai. – Kaunas: Technologija, 2004;
20. Lux M., Guide to Community Customs Legislation. – Brussels: Bruylant, 2002;
21. Minalga R., Tarptautinė logistika. – Vilnius: Homo Liber, 2004;
22. Urbonas. J.A., Tarptautinė logistika. – Kaunas: Technologija, 2004;
23. Vengrauskas V., Perminienė N., Tarptautinis verslas. – Kaunas: Technologija, 2002;

24. Wonannacott P., Wonannacott R., Mikroekonomika. – Vilnius: Littera Universitati Vytauti Magni (vertimas į lietuvių kalbą), 1993;

Specialioji literatūra

25. Barysienė J. Tarptautinio logistikos centrų tinklo formavimo Lietuvoj galimybių tyrimas // Transportas. – Vilnius: Technika, 2006;
26. Litvinenko M. Faktorai, turintys tokos krovinių srautų judėjimui: verslo globalizacija, užsienio prekybos politika, verslo sąlygų pasikeitimas, mokesčiai // Transportas. - Vilnius: Technika, 2004;
27. Markauskaitė. J. Lietuvos transporto infrastruktūros integravimas į Europos Sąjungos transeuropinius tinklus// Transportas. – Vilnius: Technika, 2005;
28. Manomaitytė. M. Logistikos centrai – privatūs, valstybiniai ar PPP? // http://www.jura.lt/contents/article_lit.php?id_year_issue=200501&id_num=6;
29. Palšaitis. R. Tranzitinių krovinių vežimo per Lietuvą problemos ir sprendimo kryptys // Konferencijos „Transbaltica 2006“ mokslinių pranešimų rinkinys. – Vilnius: Technika, 2006;
30. Pasaulio muitinių organizacija. Kioto konvencijos su pakeitimais III priedėlio D priedas // http://www.wcoomd.org/ie/En/Topics_Issues/FacilitationCustomsProcedures/Kyoto_New/Content/body_content.html;
31. Pasaulio muitinių organizacija. Naujienos // <http://www.wcoomd.org/ie/En/en.html>;
32. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Teminės lentelės, užsienio prekyba, užsienio prekybos balansas 040722 // <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=391>

SANTRAUKA

MUITINIO SANDĖLIAVIMO PROCEDŪROS TAIKYMO IR TEISINIO REGLAMENTAVIMO ANALIZĖ

Pagrindinės sąvokos: muitinis sandėliavimas, muitinės sandėlių tipai, muitinės sandėliavimo procedūra, importas, reeksportas, analizė, muitinio sandėliavimo procedūrą reglamentuojantys teisės aktai.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare pradėta vykdyti Europos Bendrijos muitų politika. Pasikeitė ir teisės aktai, reglamentuojantys muitinės sandėlių veiklą bei muitinio sandėliavimo procedūrą. Keičiantis teisiniam reglamentavimui, atsiranda teisės aktų taikymo bei įgyvendinimo problemų, kas įtakoja ūkio subjektų veiklą. Todėl autorius darbe išskėlė tikslą – išnagrinėti muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo ypatumus ir išanalizuoti jos taikymo pokyčius Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare. Šiam tikslui pasiekti buvo suformuoti šie pagrindiniai uždaviniai: išnagrinėti Europos Bendrijos ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius muitinio sandėliavimo procedūrą; išanalizuoti muitinio sandėliavimo procedūros taikymą Lietuvoje 2003-2005 metais; įvertinti muitinio sandėliavimo procedūros taikymo pokyčius Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą; nustatyti muitinio sandėliavimo procedūros teisinio reglamentavimo ir jos taikymo problemines sritis.

Darbe iškelta hipotezė, kad Lietuvos įstojimas į Europos Sąjungą neigiamai neįtakojo muitinio sandėliavimo procedūros taikymo Lietuvoje.

Baigiamajame darbe „Muitinio sandėliavimo procedūros taikymo ir teisinio reglamentavimo analizė“ atskleista muitinės sandėlių vieta tarptautinės prekybos grandinėje, jų reikšmė ir teikiama nauda tarptautinės prekybos dalyviams. Darbe apibūdinami muitinės sandėlių tipai, pateikiama jų charakteristika, nagrinėjamas muitinės sandėlių steigimo ir funkcionavimo Lietuvoje teisinis reglamentavimas, teisės aktuose numatyti reikalavimai asmenims, steigiantiems muitinės sandėlius, ir steigiamiems muitinės sandėliams, muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitai.

Išsamiai nagrinėjamas muitinio sandėliavimo procedūros teisinis reglamentavimas, atskirai analizuojant tarptautinius, Europos Bendrijos ir nacionalinius teisės aktus, muitinio sandėliavimo procedūros įforminimą įprasta ir supaprastinta tvarka. Atskirai aptariami muitinio

sandėliavimo procedūros įforminimo supaprastinta tvarka būdai, nustatytos sąlygos ir reikalavimai.

Toliau darbe nagrinėjami muitinio sandėliavimo procedūros taikymo pokyčiai Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, aptariamos su tuo susijusios teisės aktų taikymo probleminės sritys ir teikiami pasiūlymai. Darbe analizuojami importuojamų į muitinės sandėlius ir reeksportuojamų prekių apimtys, pagal KN kodus, pagal šalis siuntėjas ir šalis gavėjas.

Darbe iškelta hipotezė pasitvirtino, nes muitinio sandėliavimo procedūros taikymo pagrindinės nuostatos buvo suderintos su jau dabar galiojančių Europos Bendrijos teisės aktų nuostatomis dar iki Lietuvos įstojimo.

Darbe pateiktų pasiūlymų dėl teisės aktų papildymo nustatant muitinio sandėliavimo procedūros sąvoką, detalizuojant muitinės sandėliuose saugomų Bendrijos prekių laikymo tvarką ir apskaitos vedimą bei įtvirtinant prievolę muitinės sandėlių savininkams teikti muitinės sandėliuose laikomų prekių apskaitos ataskaitas įgyvendinimas pagerintų muitinio sandėliavimo procedūros taikymą ir jos plėtrą.

SUMMARY

ANALYSIS OF APPLICATION AND LEGAL REGULATION OF THE CUSTOMS WAREHOUSING PROCEDURE

Main concepts: customs warehousing, types of customs warehouses, customs warehousing procedure, import, export, analysis, legal acts regulating customs warehousing procedure.

Since Lithuania became a Member-State of the European Community the Common Customs Policy has been started to be applied. Legal acts that had regulated activities of the customs warehouses and the customs warehousing procedure were also changed. When legal regulation changes, usually problems related to the application and implementation of the new legal acts appear, and make an impact on the traders' activities. Therefore, the aim of this essay is to examine peculiarities of the legal regulation of the customs warehousing procedure, and to search for the differences of its application since Lithuania has become a Member-State of the European Union. The following tasks were raised to achieve this aim: to analyse the legal acts of both the European Union, and the Republic of Lithuania regulating the customs warehousing procedure; to examine application of the customs warehousing procedure in Lithuania between 2003 and 2005; to evaluate changes of the application of the customs warehousing procedure after Lithuania joined the European Union; and to identify the main problematic areas related to the application and implementation of this customs procedure.

The author of this essay a hypothesis that the Membership of Lithuania in the European Union had no negative impact on the application of the customs warehousing procedure in Lithuania.

The master work „ Analysis of Application and Legal Regulation of Customs Warehousing Procedure“ discloses the position of the customs warehouses in the chain of the international trade, and reveals both its importance and benefit for the participants of the international trade. In this work types of the customs warehouses and their characteristics are defined, legal regulation of establishment and functioning of the customs warehouses in Lithuania is overviewed, and legal requirements for persons establishing customs warehouses for the customs warehouses themselves, and for the accounting of goods stored at the customs warehouses are examined.

The work provides a thorough study of legal regulation of the customs warehousing procedure, including analysis of international, European and national legal acts, registration of both simplified and regular customs warehousing procedures. Requirements, conditions and ways of presentation of goods for a simplified customs warehousing procedure are also laid down in this work.

The work further provides details about changes in application of the customs warehousing procedure in Lithuania after joining the European Union, overviews disputable legal issues and provides suggestions. It also includes statistics of the scope of the goods stored at and re-exported from the customs warehouses, data sorted by sending and receiving countries.

The work hypothesizes turned to be true, as the relevant legal provisions of the Republic of Lithuania were in accordance with those of the European Union even before the accession.

Realization of the suggestions, provided in this work to revise legal acts establishing the concept of the customs warehousing procedure, to state in detail order of the storage of the Community goods and of its accounting, and to set legal obligations on the owners of the customs warehouses' to submit regularly accounting reports on the goods stored at the customs warehouses would greatly improve application and development of the customs warehousing procedure.